

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๑๒๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕

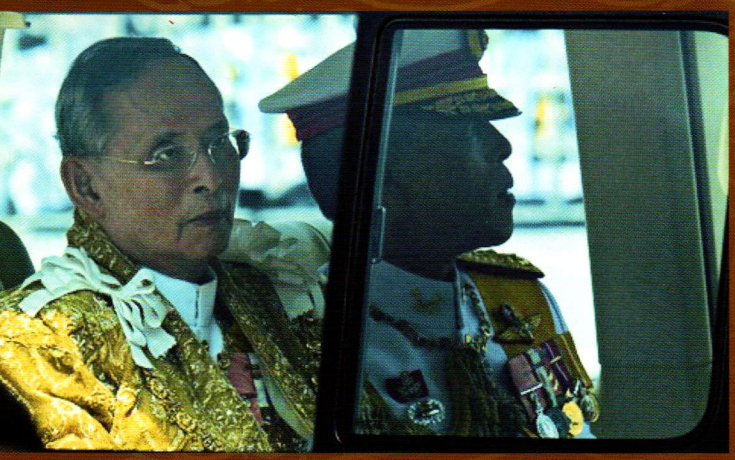

บทบรรณาธิการ

ช่วง ๓ เดือนสุดท้ายของพุทธศักราช ๒๕๕๕ ปวงชนชาวไทยล้วนปลื้มปีติที่ได้มีโอกาสร่วมเฉลิมฉลองวาระสำคัญถึง ๒ วาระด้วยกัน เริ่มด้วยวาระแรกที่พระประมุขแห่งพุทธจักรประเทศไทย สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเจริญพระชนมายุ ๙๙ ชันษา ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ และวัดบวรนิเวศวิหารได้จัดงานฉลองพระชันษา ๙๙ ปี ระหว่างวันที่ ๑ – ๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งบางกิจกรรมจะได้ดำเนินงานต่อเนื่องไปถึงการจัดงานฉลองพระชันษา ๑๐๐ ปี ซึ่งรัฐบาลมีกำหนดจัดงานฉลองให้ยิ่งใหญ่ และสมพระเกียรติเพื่อเผยแพร่พระประวัติ พระศาสนกิจ และพระเกียรติคุณ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองพระชันษา สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๑๐๐ ปี ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการขึ้นดำเนินการ และอีกวาระหนึ่ง เป็นวาระที่องค์พระประมุขแห่งราชอาณาจักรไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุ ๘๕ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ภาพที่พระองค์เสด็จออกมหาสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม ทรงโบกพระหัตถ์ให้ประชาชนผู้มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทจำนวนมหาศาลโดยรอบพระที่นั่งอนันตสมาคม และตามเส้นทางเสด็จพระราชดำเนิน ต่างพร้อมใจกันสวมเสื้อเหลืองโบกธงชาติไทย และถวายความจงรักภักดีด้วยการเปล่งเสียงถวายพระพร **“ทรงพระเจริญ”**

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าคณะผู้จัดทำวารสารไทย จึงได้นำเสนอเรื่อง ๑๐๐ ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช และ พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ในวารสารไทยฉบับนี้ ปวงข้าพระพุทธเจ้าขอถวายพระพรให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

ทรงพระเจริญ

ทรงพระเจริญ

ทรงพระเจริญ

คณะผู้จัดทำวารสารไทย

อาศิรวาท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

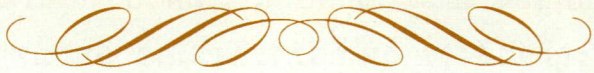

ไอศวรรย์พระเลิศล้ำ ลือชัย
ฉ่ำชื่นพระกรุณยศัย ส่องหล้า
เสถียรสถิตหฤทัย ทวยราษฎร์ ถ้วนแล
บุญที่ได้เป็นข้า อยู่เบื้องบทศริ
อัญชลีบังบาทด้วย จงรัก
หกสิบห้าล้านราษฎร์ภักดิ์ พรั่งพร้อม
ราชกิจโลกประจักษ์ ทูนเทิด พระแฮ
ประกาศพระเกียรติเนื่องน้อม นบไท้อธิคุณ
ทรงบุญบริรักษ์สร้าง สุขประชา
เย็นหยาดพระเมตตา ปกป้อง
โครงการนับนานา ผดุงสุข พสกแฮ
ปริชเยศคุ้มเกศก้อง แหล่งหล้าสรรเสริญ
อัญเชิญตรีรัตน์เอื้อ อนันต์คุณ
พระเกียรติก่องอดุลย์ เด่นด้าว
ทิพเทพเนื่องนำหนุน สิริสวัสดิ์ พระแฮ
ทรงพระเกษมสุขอะคร้าว ประลาตร้างโรคา เทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำวารสารไทย
(คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ประพันธ์)

พระราชดำรัส ในการเสด็จออกมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันพุธ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

คำอวยพรและคำปฏิญาณสัญญา ที่ทุกท่านได้กล่าวนั้น เป็นที่ประทับใจมาก. ขอขอบพระทัยและขอบใจท่านทั้งหลาย ตลอดจนประชาชนชาวไทยทุกคน ที่พรั่งพร้อมกันมาด้วยความปรารถนาดีและไมตรีจิต.

ความปรารถนาดีและความพร้อมเพรียงกันของทุกท่าน อย่างที่ได้เห็นในวันนี้ ทำให้ข้าพเจ้าปลื้มใจ มีกำลังใจมากขึ้น ด้วยมีความเชื่อเสมอมาว่า ความเมตตาปรารถนาดีต่อกันนี้ เป็นปัจจัยอย่างสำคัญ ที่จะยังความพร้อมเพรียงให้เกิดมีขึ้น ทั้งในหมู่คณะและในชาติบ้านเมือง. และถ้าคนไทยเรายังมีคุณธรรมข้อนี้ประจำอยู่ในจิตใจ ก็มีความหวังได้ว่าบ้านเมืองไทย ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ ก็จะอยู่รอดปลอดภัย และดำรงมั่นคงต่อไปได้ตลอดรอดฝั่งอย่างแน่นอน.

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงคุ้มครองรักษาท่านและชาติไทย ให้มีแต่ความผาสุกร่มเย็นยั่งยืนไป.

ณ สำนักสงฆ์ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่
๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕

๑๐๐ ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช

*ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง**

สมเด็จพระสังฆราชเป็นตำแหน่งสูงสุดของคณะสงฆ์ทั่วทั้งพุทธจักรเปรียบได้กับพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นประมุขสูงสุดทั่วพระราชอาณาจักร ตำแหน่งนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง หรือเรียกตามราชาศัพท์ว่า ทรงสถาปนา ทรงถวายพระสุพรรณบัฏ

* *ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*

ความเป็นมาของสมเด็จพระสังฆราช

จากหนังสือเรื่องตำนานคณะสงฆ์ที่ทรงพระนิพนธ์โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ปรากฏตำแหน่งพระสังฆราชมาแต่สมัยสุโขทัย ต่อมาสมัยศรีอยุธยาได้เพิ่มตำแหน่งให้สูงขึ้นเรียกว่าสมเด็จพระสังฆราช มาในสมัยรัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) ถวายมหาสมณุตมาภิเษกแด่สมเด็จกรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงสถาปนาในที่สมเด็จพระสังฆราช แต่ไม่เรียกว่าสมเด็จพระสังฆราช เมื่อจะออกพระนาม เรียกพระนามกรม เป็นครั้งแรกที่เจ้านายได้รับสถาปนาในตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ถึงรัชกาลที่ ๖ ถวายมหาสมณุตมาภิเษกแด่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาวชิรญาณวโรรสและทรงสถาปนาคำนำพระนามว่าสมเด็จพระมหาสมณเจ้า ซึ่งเป็นพระนามที่เกิดขึ้นในรัชกาลที่ ๖ เป็นครั้งแรกพร้อมกับทรงสถาปนาคำนำพระนามของ สมเด็จกรมพระปรมานุชิต

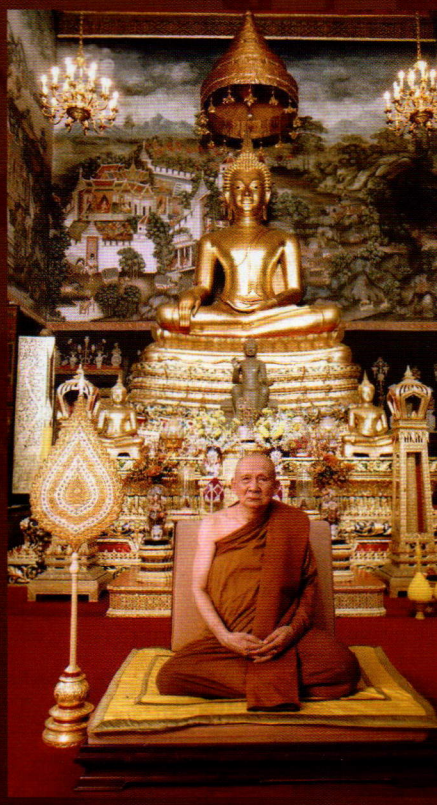

ณ สำนักสงฆ์ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่
๑๓ มีนาคม พ.ศ ๒๕๓๕

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ภายในตำหนักคอยท่า ปราโมช ๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๑

ชิโนรส และสมเด็จกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้าด้วย มาในรัชกาลที่ ๗ ทรงสถาปนาพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ เป็น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ด้วยเหตุนี้ คำเรียกตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช จึงมี ๓ อย่าง คือ เจ้านายผู้ได้รับถวายมหาสมณุตมาภิเษก เรียกว่าสมเด็จพระมหาสมณเจ้า เจ้านายที่ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เรียกว่า สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และพระเถระทั่วไปที่ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชคงเรียกว่า สมเด็จพระสังฆราช โดยมีราชทินนามเหมือนกันทุกพระองค์ คือ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช

ส่วนสมเด็จพระญาณสังวรนั้น ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาเป็น สมเด็จพระสังฆราชในราชทินนามพิเศษ คือ **สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช** ไม่ใช้ราชทินนามว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ ดังที่เคยมีมาแต่โบราณ และถวายพระยศเสมอพระองค์เจ้า

ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับคณะสงฆ์คือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ ได้บัญญัติเกี่ยวกับสมเด็จพระสังฆราชไว้ในหมวด ๑ ที่สำคัญ ได้แก่

สมเด็จพระญาณสังวร ขณะทรงเป็นพระมหาเจริญ เปรียญธรรม ๙ ประโยค ทรงฉายร่วมกับพระภิกษุ และสามเณรเปรียญ สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร พ.ศ. ๒๔๙๒ (แถวนั่ง ขวามือ)

สมเด็จพระญาณสังวร ขณะทรงเป็นพระมหาเจริญ ป.ธ. ๙ ทรงฉายร่วมกับกรรมการและเจ้าหน้าที่กองตำรามหามกุฏราชวิทยาลัยฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ (แถวยืนหลังสุด องค์ที่ ๒ จากซ้าย)

มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง

มาตรา ๘ สมเด็จพระสังฆราช ทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์และทรงตราพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย พระธรรมวินัย และกฎมหาเถรสมาคม

มาตรา ๙ ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชทรงลาออกจากตำแหน่งหรือพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดให้ออกจากตำแหน่ง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของสมเด็จพระสังฆราชหรือตำแหน่งอื่นใดตามพระราชอัธยาศัยก็ได้

มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

บทบัญญัติเหล่านี้ยังคงใช้บังคับและถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน สมเด็จพระสังฆราช ในสมัยรัตนโกสินทร์มีรวม ๑๙ พระองค์ ดังนี้

พระองค์ที่ ๑ สมเด็จพระสังฆราช (สี) วัดระฆังโฆสิตาราม

พระองค์ที่ ๒ สมเด็จพระสังฆราช (ศุข) วัดมหาธาตุ

พระองค์ที่ ๓ สมเด็จพระสังฆราช (มี) วัดมหาธาตุ

พระองค์ที่ ๔ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) วัดมหาธาตุ

พระองค์ที่ ๕ สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน) วัดมหาธาตุ

พระองค์ที่ ๖ สมเด็จพระสังฆราช (นาค) วัดราชบุรณะ

พระองค์ที่ ๗ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระองค์เจ้าวาสุกรี) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

พระองค์ที่ ๘ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์) วัดบวรนิเวศวิหาร

พระองค์ที่ ๙ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาเสมาราม

พระองค์ที่ ๑๐ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ) วัดบวรนิเวศวิหาร

พระองค์ที่ ๑๑ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ (หม่อมเจ้าภุชงค์) วัดราชบพิธสถิตมหาเสมาราม

พระองค์ที่ ๑๒ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว) วัดสุทัศนเทพวราราม

พระองค์ที่ ๑๓ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นภวงศ์) วัดบวรนิเวศวิหาร

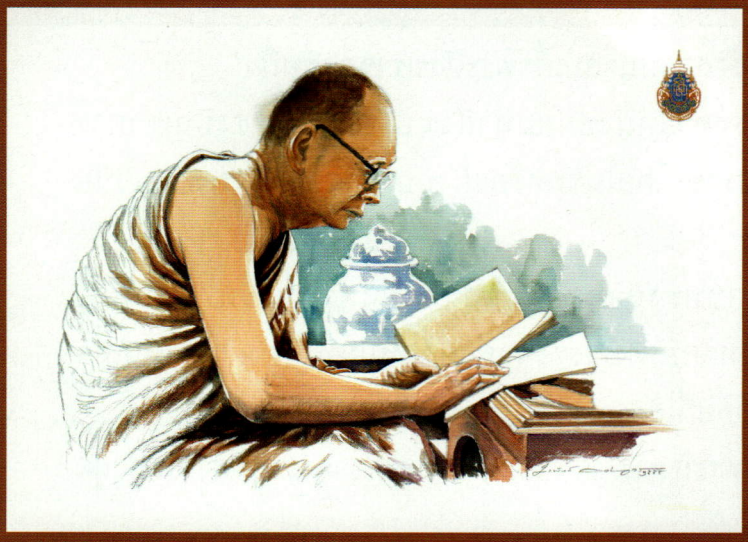

พระองค์ที่ ๑๔ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณ) วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

พระองค์ที่ ๑๕ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาโณทโย) วัดสระเกศ

พระองค์ที่ ๑๖ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) วัดมกุฏกษัตริยาราม

พระองค์ที่ ๑๗ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

พระองค์ที่ ๑๘ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) วัดราชบพิธสถิตมหาเสมาราม

พระองค์ที่ ๑๙ สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ (พระองค์ปัจจุบัน) มีพระชันษาครบ ๙๙ ปี ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นมหามงคลที่มีการจัดงานบำเพ็ญพระกุศล และกิจกรรมเพื่อเทิดพระเกียรติในวาระย่างเข้าสู่พระชันษา ๑๐๐ ปี วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖

ดังนั้นขอนำเสนอพระประวัติและผลงานที่มีคุณูปการอย่างอเนกอนันต์ต่อชาติ ศาสนา และประชาชนชาวไทย ร่วมเทิดพระเกียรติต่อไปนี้

ขณะทรงเป็นสามเณรพรรษาแรกๆ

เมื่อครั้งเป็นสามเณรเจริญ คชวัตร

พระประวัติสมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระนามฉายา สุวฑฺฒโน พระนามเดิม เจริญ คชวัตร ประสูติที่ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันศุกร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ (เวลาประมาณ ๐๔.๐๐ น. เศษ ของวันเสาร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๖) พระชนกชื่อ นายน้อย คชวัตร (ถึงแก่กรรม พ.ศ. ๒๔๖๕) พระชนนีชื่อ นางกิมน้อย คชวัตร (ถึงแก่กรรม พ.ศ. ๒๕๐๘) (สุเชาวน์ พลอยชุม, ๒๕๔๑ : ๑)

สมเด็จพระญาณสังวร เข้าเรียนประถมศึกษาเมื่อพระชนมายุได้ ๘ ขวบ ที่โรงเรียนประชาบาลวัดเทวสังฆาราม ทรงบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อพระชนมายุ ๑๔ พรรษา ณ วัดเทวสังฆาราม จังหวัดกาญจนบุรี แล้วเข้ามาศึกษาปริยัติธรรม ณ วัดบวรนิเวศวิหาร จนพระชนมายุครบอุปสมบทและทรงอุปสมบท ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์

ขณะทรงเป็นพระมหาเจริญ สุวฑฺฒโน

ได้ประทับศึกษา ณ วัดบวรนิเวศวิหารตลอดมา จนสอบได้เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔

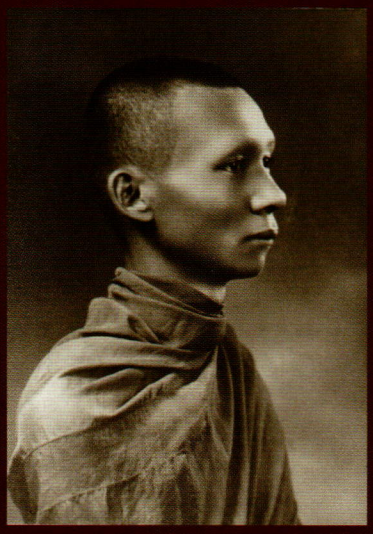

เมื่อเป็นพระเปรียญ

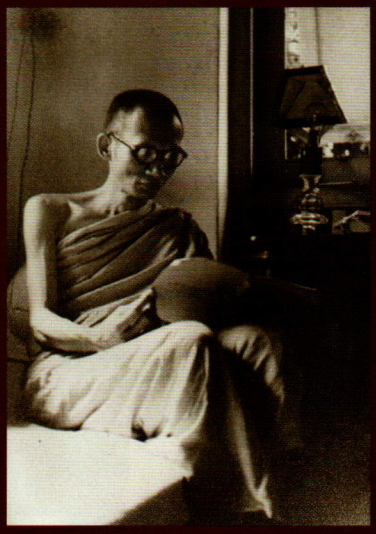

เมื่อครั้งเป็นที่ พระโศภนคณาภรณ์ ณ ตำหนักคอยท่า ปราโมช วัดบวรนิเวศวิหาร

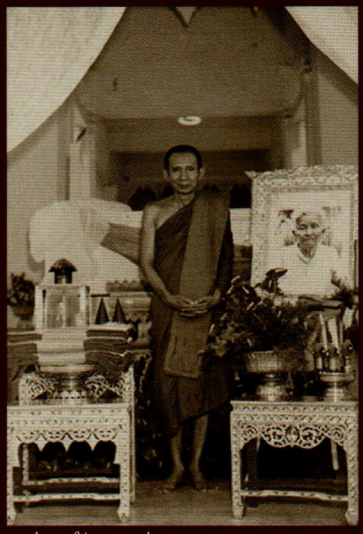

เมื่อครั้งเป็นที่ พระสาสนโสภณ ในการพระราชทานเพลิงศพพระชนนี ณ เมรุวัดเทวสังฆาราม กาญจนบุรี ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐

ขณะเป็นที่ พระธรรมวราภรณ์

ขณะทรงเป็นพระราชาคณะที่ พระโศภนคณาภรณ์

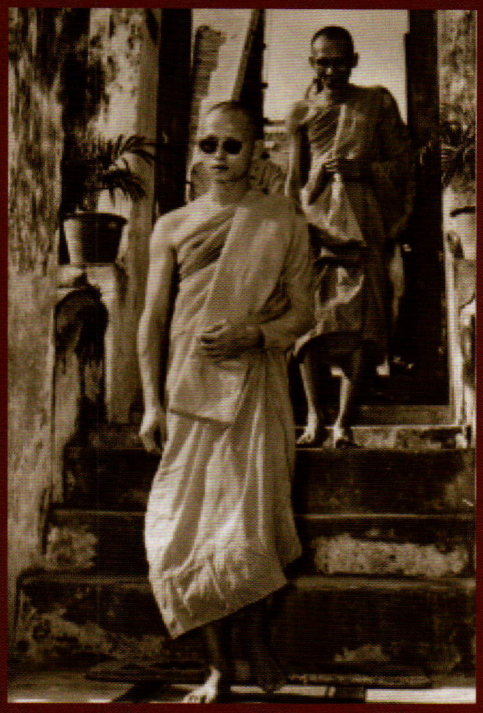

สมเด็จพระสังฆราช ขณะเป็นที่ พระโสภณคณาภรณ์ ทรงปฏิบัติหน้าที่พระอภิบาลในพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เมื่อทรงพระผนวช พ.ศ. ๒๔๙๙

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทับ ณ พระแท่นหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศ-วิหาร ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ โดยสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นพระราชกรรมวาจาจารย์ (คู่สวด)

สมเด็จพระญาณสังวร ขณะเป็นที่ พระโสภณคณาภรณ์พร้อมด้วยพระพรหมมุนี (สุวจเถร) ทำวัตรสวดมนต์ พร้อมด้วยพระภิกษุ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

ภายในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

ผลงานและคุณูปการต่อสังคมไทย

สมเด็จพระญาณสังวรทรงเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทรงศึกษาภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน และสันสกฤต จนสามารถใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถหาความรู้สมัยใหม่ได้อย่างกว้างขวาง ประกอบกับทรงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง จึงเป็นประโยชน์ต่อการสั่งสอนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เฉพาะอย่างยิ่งทรงนิพนธ์หนังสือทางพระพุทธศาสนาที่ทันสมัย เหมาะแก่บุคคลทั่วไปและสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

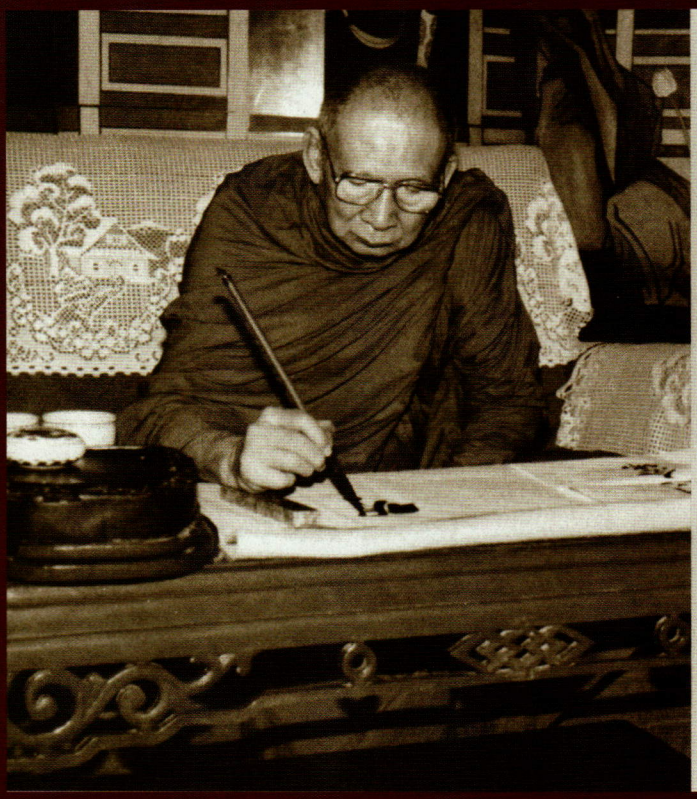

泰僧王智護尊者墨寶

明心念佛

สมเด็จพระสังฆราชกำลังทรงอักษรจีนด้วยพู่กันจีนเมื่อครั้งเสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. ๒๕๓๖ คำที่เขียนเป็นคำมงคล มีความหมายว่า "รำลึกถึงพระพุทธเจ้าจิตใจจะผ่องใส"

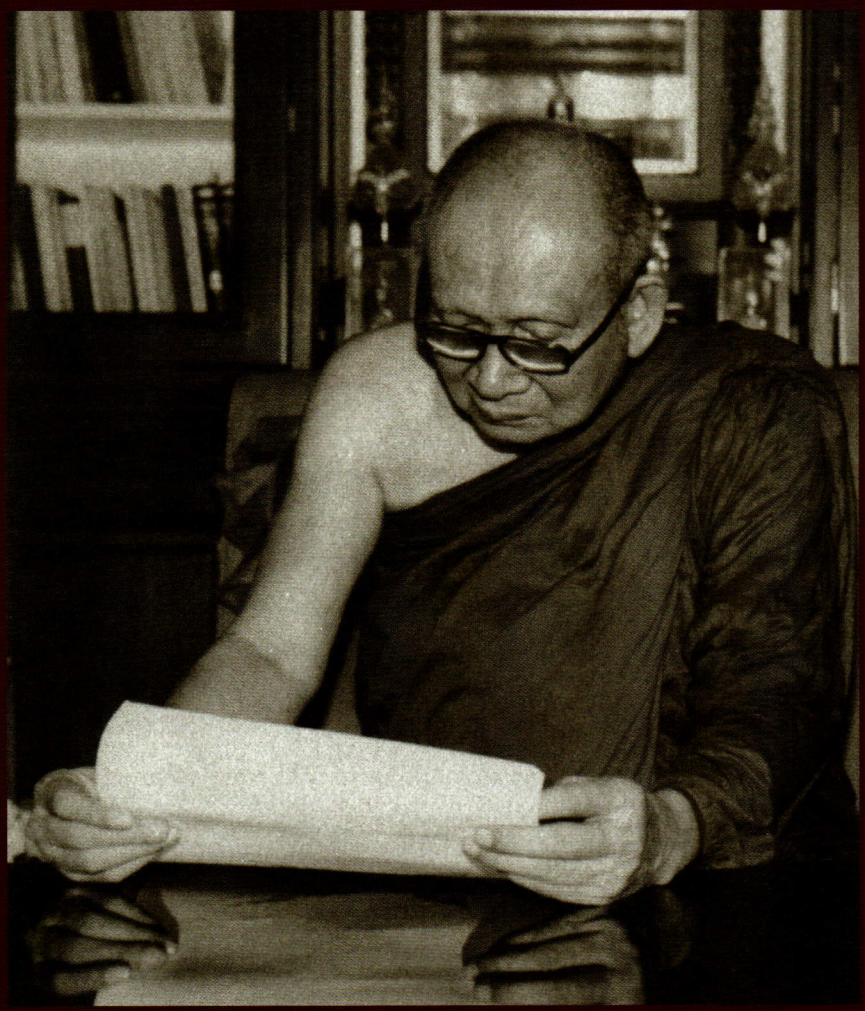

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นนักอ่าน ทรงอ่านหนังสือหลากหลายประเภท ทั้งคดีโลกและคดีธรรม ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ทรงฉายพระรูปร่วมกับพระภิกษุชาวต่างประเทศที่มาบวชศึกษาพระพุทธศาสนาอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

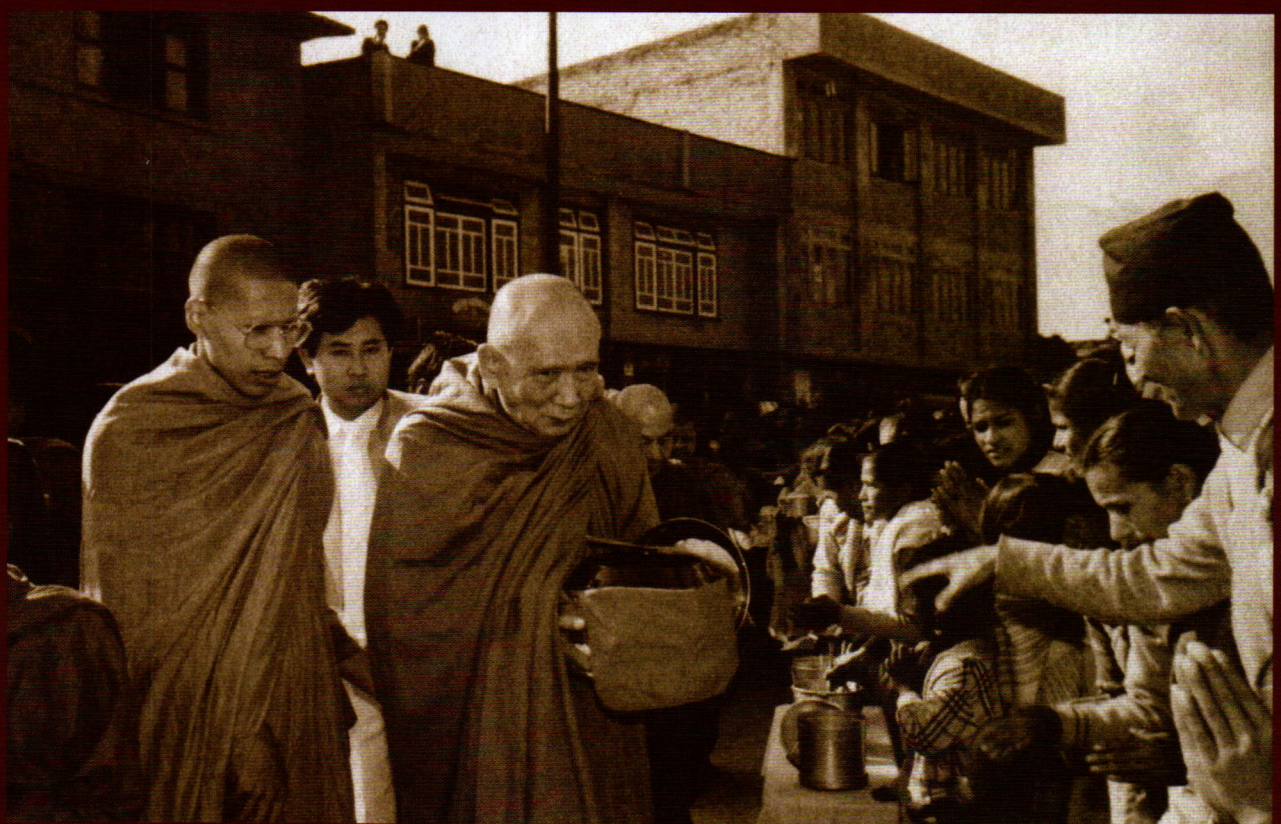

เสด็จรับบิณฑบาต ณ เมืองกิรติปูร ประเทศเนปาล

ด้านการสนับสนุนการศึกษาทรงมีส่วนร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งแรกคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทรงริเริ่มให้มีสำนักฝึกอบรมพระธรรมฑูตไปต่างประเทศ เพื่อให้ปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ เสด็จไปเป็นประธานสงฆ์ในพิธีเปิดวัดไทยแห่งแรกในทวีปยุโรป ทรงนำพระพุทธศาสนาเถรวาทสู่ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย เป็นครั้งแรก และทรงอุปถัมภ์การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศเนปาล และทรงเป็นประมุขแห่งศาสนจักรพระองค์แรกที่ได้รับทูลเชิญให้เสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ

ในส่วนของการพระกรณียกิจพิเศษที่สำคัญ ได้แก่ ทรงเป็นพระอภิบาลในพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน เมื่อครั้งเสด็จออกทรงพระผนวช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ พร้อมทั้งทรงถวายความรู้ในพระธรรมวินัยตลอดระยะเวลาที่ทรงพระผนวช ทรงเป็นพระราชกรรมวาจาจารย์ (คู่สวด) ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งเสด็จออกทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑

สมเด็จพระญาณสังวร ทรงดำรงตำแหน่งหน้าที่สำคัญทางการคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ มาเป็นลำดับ ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจเป็นประโยชน์ต่อพระศาสนา ประเทศชาติ และประชาชนเป็นอเนกประการ ทรงเป็นพระมหาเถระที่ทรงเพียบพร้อมด้วยพระศีลาจารวัตร และทรงเป็นครูฐานียบุคคลของชาติ ทั้งในด้านพุทธจักรและอาณาจักร

พ.ศ. ๒๕๓๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาเป็นสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๒ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเป็นเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

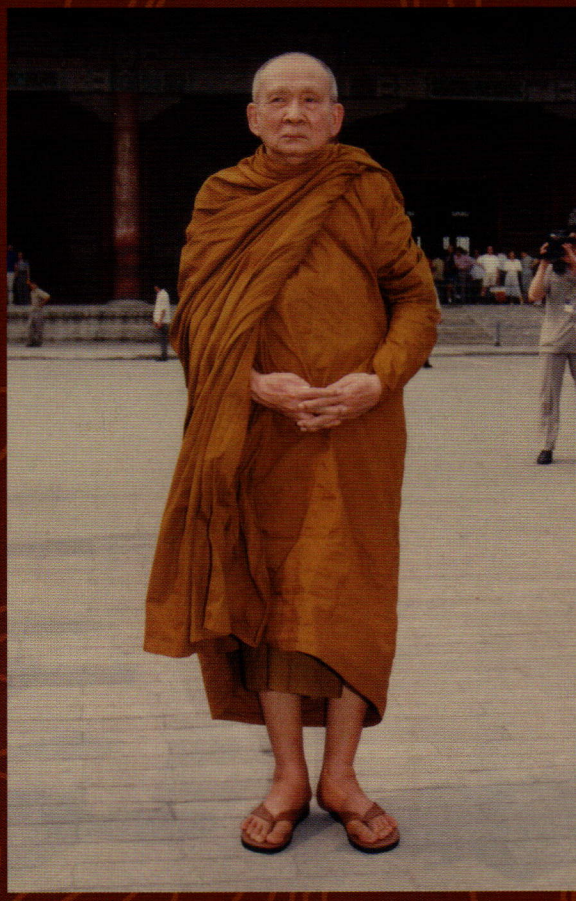

ณ พระราชวังฤดูร้อน กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖

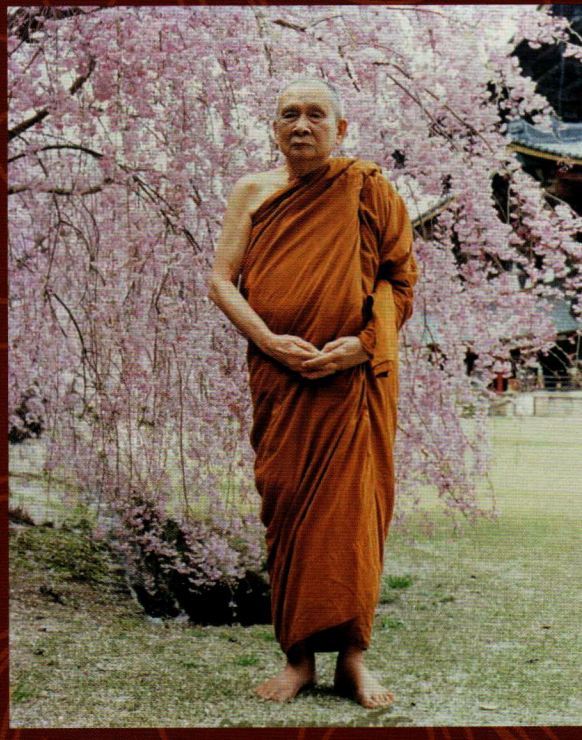

ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๔๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาถวายสักการะสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร ตุลาคม ๒๕๓๖

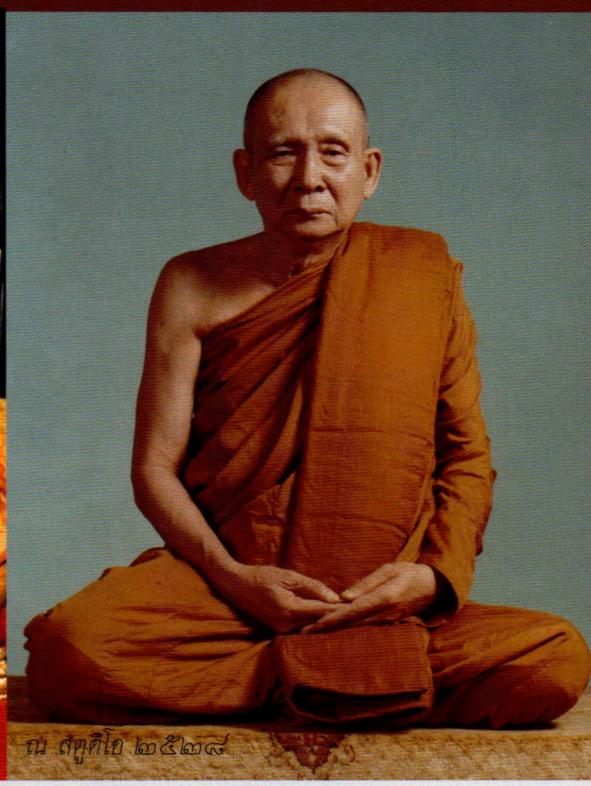

ณ สกูดีโย ๒๕๒๙

“

สมเด็จพระญาณสังวร บรมนริศรธรรมนีติภิบาล อริยวงศาคตญาณวิมล สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกปริยัตติธาดา วิสุทธจริยาธิสมบัติ สุวัฑฒนภิธานสงฆวิสุต ปาวจนุตตมพิสาร สุขุมธรรมวิธานธำรง วชิรญาณวงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ วิบุลสีลาจารวัตรสุนทรบวรธรรมบพิตร สรรพคณิศรมหาปธานาธิบดี คามวาสี อรัญญวาสี สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระอารามหลวง

”

ณ วัดญาณสังวรารามฯ หลังจากที่เป็นสมเด็จพระสังฆราช

ศาสนกิจถวายงานพระบรมวงศานุวงศ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทรเทพรัตนสุดา ฯ เสด็จพระราชดำเนินถวายสักการะสมเด็จพระญาณสังวร ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนทนาธรรมกับสมเด็จพระญาณสังวร ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๕

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงบาตร ณ ท้องสนามหลวง พ.ศ. ๒๕๑๕

ผู้นำคณะสงฆ์และผู้แทนจากประเทศต่างๆ เข้าเฝ้า

ขณะเป็นที่ พระศาสนโสภณทรงต้อนรับทะไลลามะ ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕

ขณะเป็นที่ พระสาสนโสภณ รับเสด็จ เจ้าชายฟิลิป ดยุก แห่งเอดินเบอเรอะ ในโอกาสเสด็จเยือนวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕

ทรงต้อนรับทะไลลามะ ผู้นำแห่งทิเบต ในโอกาสเสด็จเยือนวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖

เลขานุการประจำโบสถ์นิกาย รัสเซี่ยนออร์ทอดอกซ์ ศาสนจักรแห่งมอสโค เข้าเฝ้าถวายสักการะ เมื่อ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ถวายการต้อนรับเจ้าชายฟิลิป มกุฏราชกุมาร แห่งเบลเยี่ยม ณ ศาลา ๑๕๐ ปี วัดบวรนิเวศวิหาร ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

พระศาสนกิจในต่างประเทศ

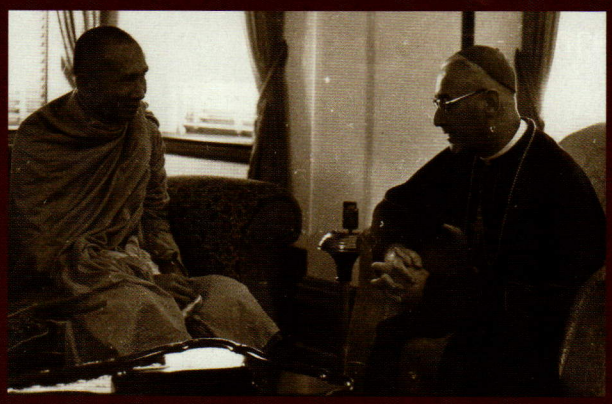

ขณะเป็นที่ พระสาสนโสภณ ไปดูการพระศาสนา ณ ประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. ๒๕๑๑

ทรงสนทนากับ ฯพณฯ เจี่ยง เจ๋อ หมิง ประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ ทำเนียบประธานาธิบดี ในการเสด็จเยือนจีนอย่างเป็นทางการ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖

คณะสมณฑูตสำนักวาติกันเข้าเฝ้ากราบทูลเชิญเสด็จเยือนสำนักวาติกัน ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐

เสด็จไปร่วมประชุมสุดยอดผู้นำพระพุทธศาสนาโลก ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้นำคณะสงฆ์พม่ามาถวายพระพร ในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ ๙๐ ชันษา

พระศาสนกิจในประเทศ

ประทานสัญญาบัตรพัดยศแก่พระสังฆาธิการ

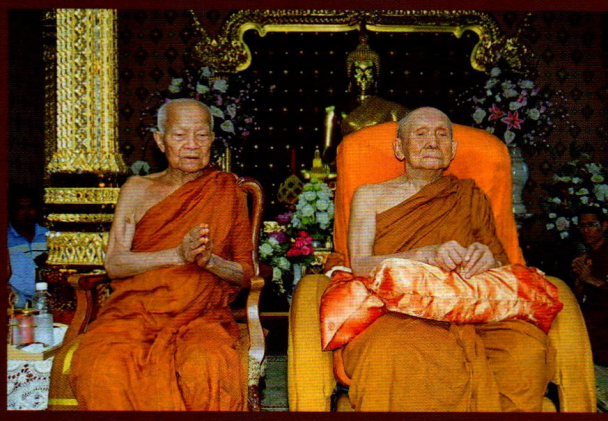

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เข้าเฝ้าถวายสักการะเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เนื่องในโอกาสเทศกาลสงกรานต์ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

หน้าตำหนักคอยท่า ปราโมช

เสด็จเยี่ยมหลวงปู่เทสก์ วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย

ทรงรับบิณฑบาตที่จังหวัดกาญจนบุรี

ในงานฉลองพระชันษา ๙๔ ปี

ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

ณ สำนักสงฆ์ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

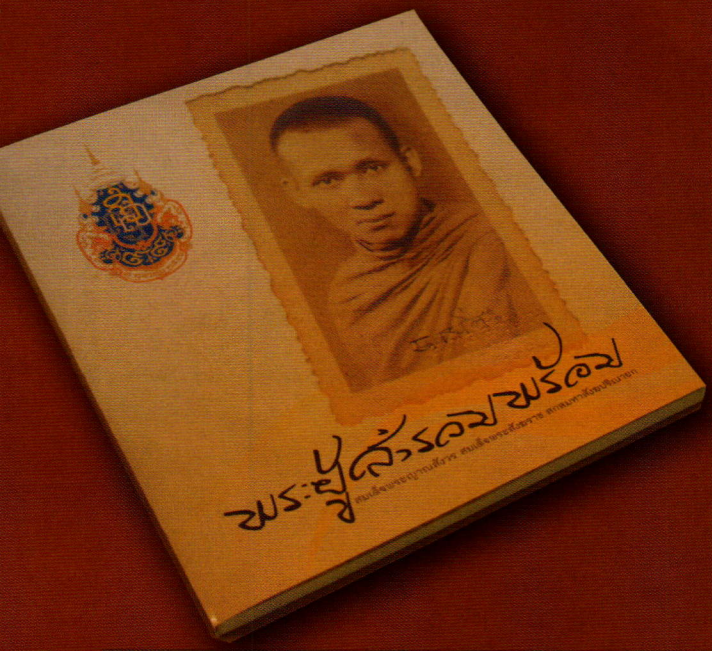

ทรงอักษรภายในตำหนักคอยท่า ปราโมช

คติพจน์

ขันติ อดทน กายใจ เพื่อปัญญา
มุ่งศึกษาสำเร็จสวัสดี
วางเรื่องเคืองข่นสบายเป็นสุขศรี
สติมีปัญญาเกิดประเสริฐสันติ

ส.ศ. พระญาณสังวร

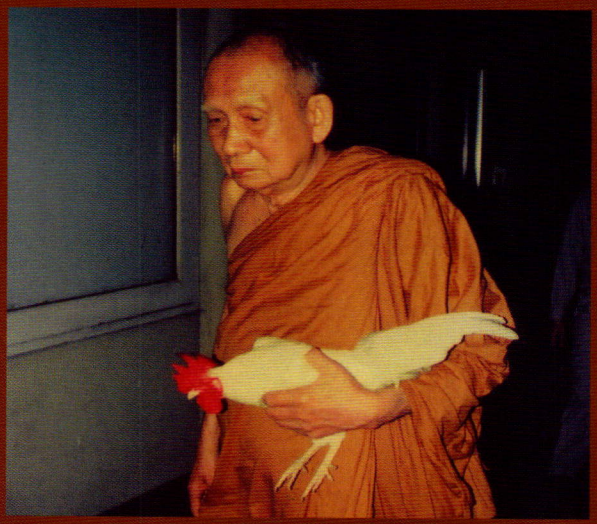

ขณะทรงเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระญาณสังวร กับไก่แจ้ตาบอดที่ทรงเลี้ยง

พระรูปฝีพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ สำนักสงฆ์ทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๙

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

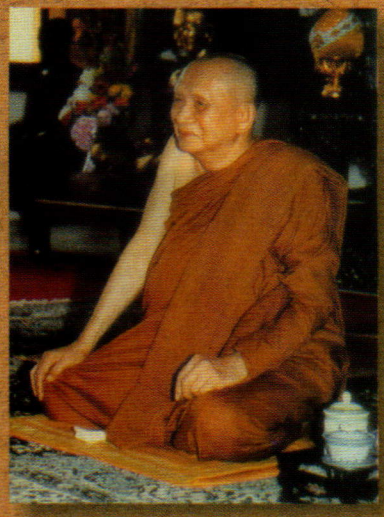

ภาพจากหนังสือสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก หน้า ๔๖๒

ภาพจากหนังสือสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก หน้า ๔๖๔

การบำเพ็ญพระกุศลคล้ายวันประสูติ เจริญพระชันษา ๙๙ ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วันพุธที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

วันพุธที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ (แรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๐)

เวลา ๑๐.๐๐ น. ทรงบำเพ็ญพระกุศลคล้ายวันประสูติ ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา ๑๐.๓๐ น.พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการบำเพ็ญพระกุศลคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร พระสงฆ์ ๒๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ทรงถวายภัตตาหารเพลแก่พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ (และถวายภัตตาหารเพลพระสงฆ์อีก ๘๐๐ รูป ณ อาคารวชิรญาณวงศ์ โรงเรียนวัดบวรนิเวศ) ทรงถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา

เวลา ๑๓.๐๐ น. ทอดผ้าป่าสามัคคี เพื่อสมทบทุนจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์ ตึก ๑๐๐ ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา ๑๕.๐๐ น. คณะสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์นพเคราะห์ ถวายเป็นพระกุศล ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เวลา ๒๐.๐๐ น. พระภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหาร เจริญพระพุทธมนต์ถวายเป็นพระกุศล และถวายพระพร ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

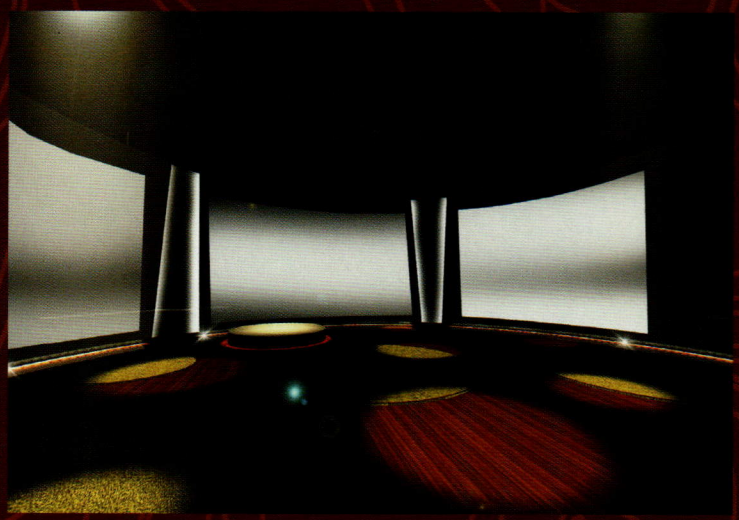

นิทรรศการ “พระธัมมา ๑๐๐ ปี สดุดีพระสังฆบิดร”

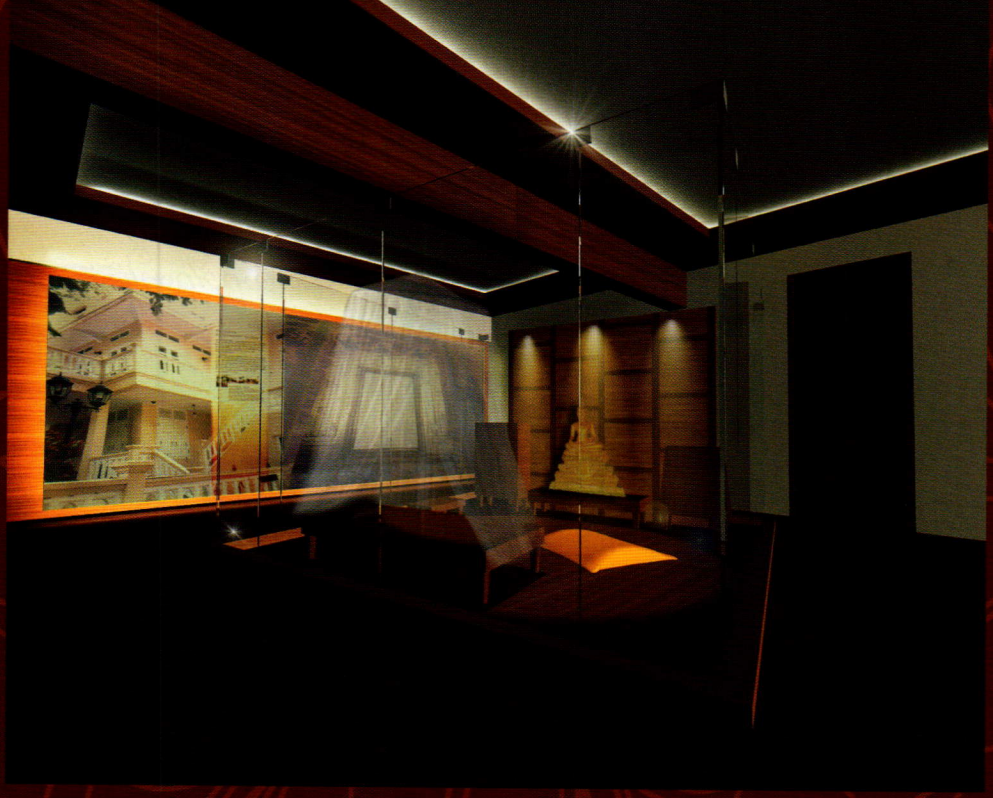

นอกจากงานบำเพ็ญพระกุศลคล้ายวันประสูติ เจริญพระชันษา ๙๙ ปี ระหว่างวันที่ ๑-๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ ยังมีนิทรรศการ **"พระชันษา ๑๐๐ ปี สดุดีพระสังฆบิดร"** ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึง วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. ณ วัดบวรนิเวศวิหาร จัดแสดงพระประวัติ พระกรณียกิจ และพระจริยวัตรของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช รวมถึงประวัติของวัดบวรนิเวศวิหารในฐานะรากฐานด้านการศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผนมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยนิทรรศการได้จัดอยู่ ณ ชั้น ๒ ของอาคารสภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย มีทั้งหมด ๖ ห้อง ได้แก่ ห้องพระประวัติ ห้องบรรทม (จำลอง) ห้องวัตถุบูชา ห้องพระสังฆบิดร ห้องต้นธารการศึกษา และห้องประทานชื่อ

กิจกรรมทั้งหลายเหล่านี้มีประชาชนเข้าร่วมและเข้าชมเป็นจำนวนมาก สมกับการเทิดพระเกียรติ ๑๐๐ ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชอย่างยิ่ง

ส่วนหนึ่งของคติธรรม

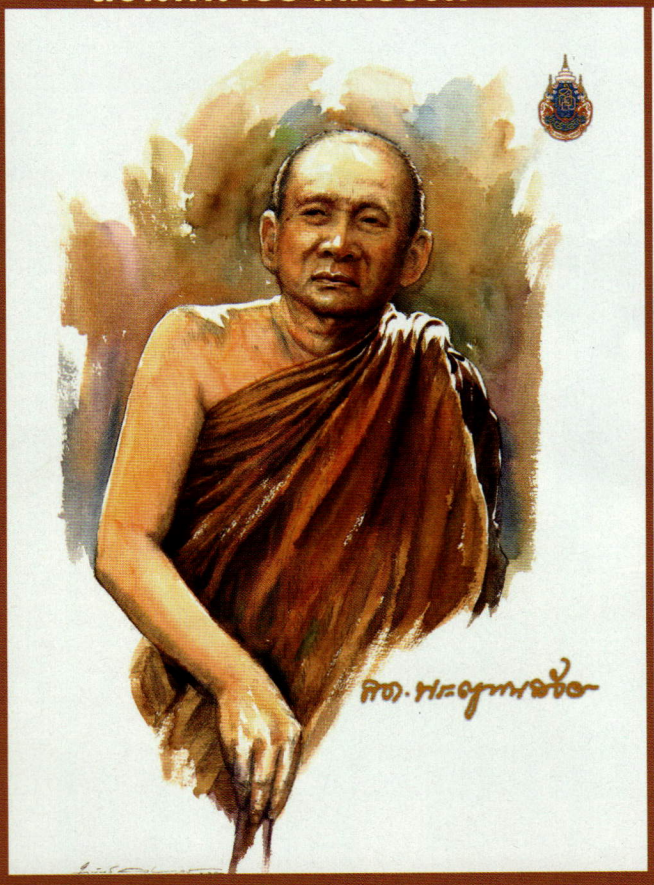

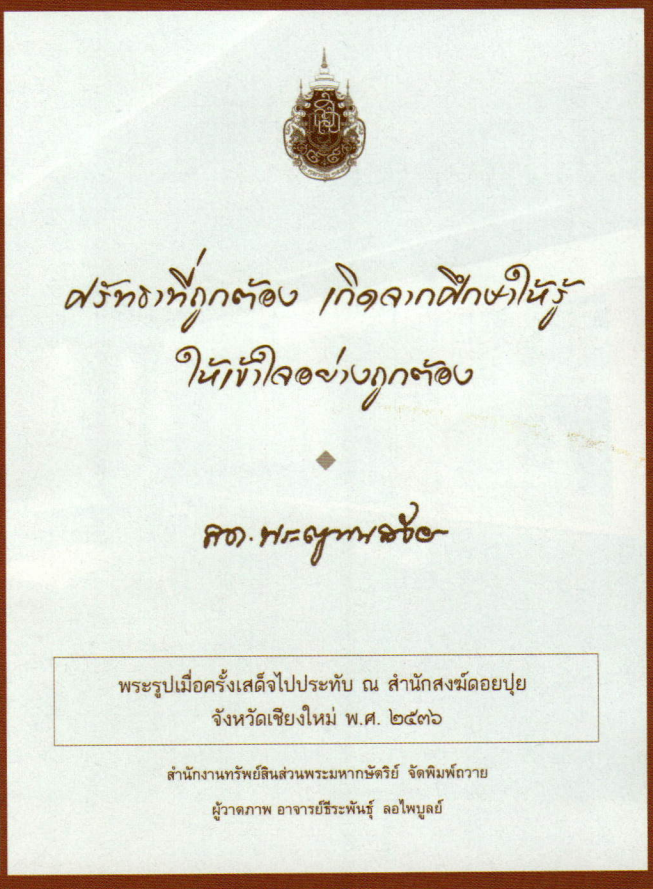

อนึ่ง ผู้เรียบเรียงขอกราบขอบพระคุณ พระอาจารย์ ดร.อนิลมาน ธมฺมสากิโย ผู้ช่วยเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ข้อมูลและภาพประกอบ

เหนื่อยแต่ไม่เหนื่อย

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ในวันศุกร์ที่ ๙ พฤศจิกายนที่จะมาถึงในอีกไม่กี่วันข้างหน้านี้ ชาวไทยและชาวโลกจะมีบุญตาได้เห็นกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจถวายผ้าพระกฐินแทนพระองค์ ณ วัดอรุณราชวราราม ตามโบราณราชประเพณี การจัดกระบวนพยุหยาตราคราวนี้ แต่เดิมกำหนดให้เป็นกิจกรรมหนึ่งเพื่อร่วมเฉลิมฉลองมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อปลายศกก่อน แต่เนื่องจากบ้านเมืองของเราต้องประสบพบกับปัญหาอุทกภัยครั้งสำคัญ การจัดกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคจึงได้เลื่อนกำหนดจากปีก่อนมาเป็นดังที่เราเห็นในปัจจุบัน

สำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ส่วนมากสัญจรไปมาในชีวิตประจำวันแต่ละวันด้วยยานพาหนะทางบก ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์

รถไฟฟ้าหรือรถใต้ดิน คงจินตนาการหรือนึกไม่ออกว่าเมืองไทยในอดีต ปู่ย่าตาทวดของเราท่านเดินทางไปมาหาสู่กันอย่างไร เพราะในครั้งกระนั้นถนนหรือเส้นทางสัญจรทางบกมีน้อยเต็มที การคมนาคมที่ใช้เป็นหลักของคนทุกระดับคือการสัญจรทางน้ำ ด้วยแม่น้ำลำคลองที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่ขุดเพิ่มเติมขึ้นบ้างตามยุคสมัยต่างๆ แม้ในการศึกสงคราม การยกรี้พลสกลไกรไปรบพุ่งกับข้าศึกเพื่อป้องกันบ้านเมือง ก็ใช้เรือแพเป็นยานพาหนะ ในเวลาว่างศึก เรือที่เคยใช้ในการรบนั้นก็นำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ประกอบเข้าเป็นริ้วกระบวนสำหรับสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเสด็จไปตามถิ่นที่ต่างๆ ในยามเทศกาลกฐินหลังจากออกพรรษาแล้ว ชาวบ้านชาวเมืองพร้อมใจกันทำบุญครั้งใหญ่ประจำปีคืองานบุญกฐิน พระมหากษัตริย์ในอดีตกอปรด้วยพระราชศรัทธาหนักแน่นในพระพุทธศาสนา เสด็จพระราชดำเนินไปทรงทอดผ้าพระกฐินตามพระอารามต่างๆ เรือที่ประกอบเป็นริ้วกระบวนเหล่านั้นก็ได้ใช้เป็นประโยชน์ โดยจัดเป็นกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค เพื่อเป็นเกียรติยศแก่บ้านเมืองและเป็นงานบุญครั้งสำคัญของแผ่นดินด้วย

การจัดกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคเพื่อเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีสำคัญเช่นนี้ เป็นธรรมเนียมที่มีมาแต่ไหนแต่ไร อย่างน้อยก็ปรากฏหลักฐานชัดเจนตั้งแต่ครั้ง

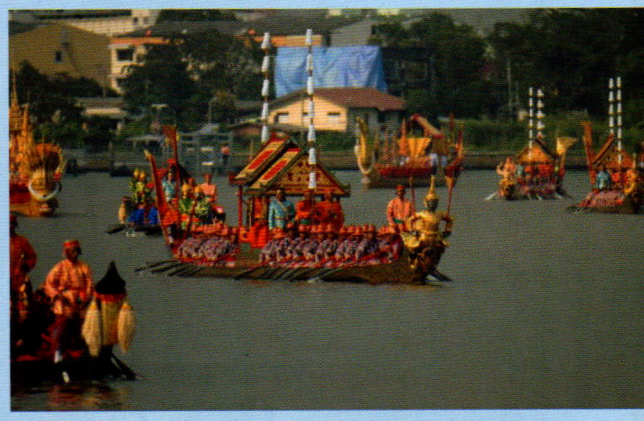

กรุงศรีอยุธยาเป็นพระมหานครราชธานีแล้ว ตัวอย่างเช่น กาพย์เห่เรือฝีพระโอษฐ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์หรือเจ้าฟ้ากุ้งที่ทรงรจนาไว้ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ ตอนปลายกรุงศรีอยุธยาที่ทุกคนท่องกันได้ขึ้นใจว่า **"สุวรรณหงส์ทรงพู่ห้อย งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์ เพี่ยงหงส์ทรงพรหมินทร์ ลินลาศเลื่อนเตือนตาชม"** ก็เป็นพยานหลักฐานอย่างดีที่สุดชิ้นหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมเรื่องนี้ของชาวไทยเรา

เมื่อพูดถึงมรดกทางวัฒนธรรมบรรดามีในโลกนี้ แบบแผนความประพฤติที่ดีงามหลายอย่างไม่อาจทนทานต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากยุคสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องสูญหายไปจากความรับรู้ของคนรุ่นปัจจุบันอย่างน่าเสียดาย แต่เดชะบุญที่เมืองไทยของเรานี้อาศัย

พระบารมีของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องค้ำชู ทำให้เราสามารถสืบสานวัฒนธรรมประเพณีหลายอย่างที่มีอายุหลายร้อยปีหรือเกือบพันปีมาได้จนถึงปัจจุบันอย่างน่าภาคภูมิใจเป็นที่สุด

นอกเหนือจากพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมแล้ว ความพร้อมเพรียงร่วมมือร่วมใจของคนไทยเราจากทุกภาคส่วนก็เป็นเครื่องอุดหนุนอย่างสำคัญด้วยเช่นกันที่ทำให้ธรรมเนียมประเพณีอย่างนี้ยังยั่งยืนอยู่ได้ในโลกปัจจุบัน เมื่อไม่กี่วันมานี้ผมมีโอกาสได้ไปชมการซ้อมย่อยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคที่กองทัพเรือจัดขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับวันพระราชพิธีจริงให้เกิดผลสมบูรณ์ที่สุด ผมได้รับทราบว่าการฝึกซ้อมฝีพายจำนวนกว่าสองพันคนได้ทำมาต่อเนื่องกว่าครึ่งปี การซ้อมในพื้นที่จริงตามเส้นทางจากท่าวาสุกรีไปยังท่าน้ำวัดอรุณราชวราราม ไม่ว่าจะเป็นการซ้อมใหญ่หรือการซ้อมย่อย ได้ปฏิบัติจริงในทุกสภาพอากาศ เพื่อที่ว่าในวันพระราชพิธี

จริงไม่ว่าจะมีสภาพอากาศอย่างไร ฝีพายและนายเรือผู้ปฏิบัติก็พร้อมจะทำหน้าที่ โดยไม่ขาดตกบกพร่อง ในการซ้อมแต่ละครั้งหรือในวันพระราชพิธีจริงก็ตาม กำลังพลบางส่วนจากฐานทัพเรือสัตหีบต้องออกเดินทางก่อนพระอาทิตย์ขึ้น เพื่อมาเตรียมความพร้อมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หลังจากแต่งเนื้อแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าตามขนบประเพณีและรับประทานอาหารกลางวันแล้ว ทุกคนก็จะลงไปประจำในเรือแต่ละลำที่จอดผูกอยู่กับหลักในแม่น้ำเจ้าพระยาที่ท่าวาสุกรีและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อรอเวลายาตรากระบวน และกว่าจะเสร็จภารกิจก็เป็นเวลาพระอาทิตย์ตกดินพอดี ทุกคนขึ้นจากเรือแล้วก็เดินทางกลับที่ตั้ง สำหรับฝีพายที่มาจากสัตหีบกว่าจะได้เข้านอนก็คงดึก

โขอยู่ ถ้าจะถามทุกคนว่าเหนื่อยไหม ตอบกันตามตรงก็ต้องบอกว่าเหนื่อย แต่สิ่งที่ทำให้ความเหนื่อยมลายหายสูญไปคือความภาคภูมิใจว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นชาติของความเป็นไทย และได้สนองพระมหากรุณาธิคุณในโอกาสสำคัญครั้งนี้ เรียกได้ว่า ชีวิตนี้เกิดมาไม่เสียชาติเกิด

ที่ผมเล่ามาข้างต้นนี้เป็นแต่เพียงเศษเสี้ยวน้อยนิดของความพร้อมเพรียงร่วมใจจากทุกคนที่จะทำให้เกิดภาพทิพย์ขึ้นกลางลำน้ำเจ้าพระยา ในวันศุกร์ที่ ๙ พฤศจิกายนที่จะถึงนี้ เบื้องหน้าและเบื้องหลังกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคแต่ละคราวรวมทั้งคราวนี้ด้วยมีผู้เกี่ยวข้องนับพันนับหมื่นคน

ขอเชิญทุกท่านเฝ้าชมพระบารมีและร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวันเวลาแห่งประวัติศาสตร์อันเปี่ยมเกียรติยศของชาติไทยโดยพร้อมเพรียงกันครับ

ภาพประทับใจ

พลโท นายแพทย์อำนาจ บาลี

ชาวไทยส่วนใหญ่หรือหลายคน คงจะคุ้นกับภาพหนึ่ง คือภาพที่แม่เฒ่าทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้เหี่ยว ๆ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระองค์ทรงโน้มพระวรกายใกล้แม่เฒ่า ทรงแย้มพระโอษฐ์อย่างปีติ พระหัตถ์สัมผัสมือเหี่ยวย่นของแม่เฒ่า ไม่ทราบว่าท่านจะรู้สึกอย่างไร คนไทยรู้สึกอย่างไร สำหรับผมเองรู้สึกปลาบปลื้มใจ ชื่นใจ ดีใจ ประทับใจ บอกไม่ถูก เมื่อได้มองภาพนั้น มองแล้วมองเล่ามองได้ไม่เบื่อ อยากจะเห็นว่าแม่เฒ่าผู้นั้นเป็นแม่ของเรา ยายของเรา หรือญาติพี่น้องของเรา จะปลาบปลื้ม ชื่นใจแค่ไหน ประทับใจแค่ไหน จนไม่ทราบจะอธิบายอย่างไร ให้เข้าถึงความรู้สึกลึก ๆ เมื่อมองภาพนั้น

ผมเคยเขียนบทกลอนชิ้นหนึ่ง
ขอนำมาประกอบบทความนี้ ดังนี้

ไม่มีแหล่งแห่งใดทั่วไทยนี้
ไม่มีที่เสด็จไปไม่ทั่วถึง
ไม่มีใครในไทยไม่คะนึง
ไม่มีใครซาบซึ้งเท่าคนไทย
ทรงห่วงใยในทุกข์ของทวยราษฎร์
ทรงมุ่งมาดให้ปราศทุกข์สงบสุขใส
ทรงมุ่งราษฎร์มีพอเพียงอยู่พอใจ
ทรงหาแหล่งน้ำให้ไว้เป็นทุน

ยามไทยทุกข์พระองค์ทรงทุกข์ด้วย
ยามวิกฤตทรงช่วยวิกฤตสุญญ์
ยามไทยสุขทรงเสริมเพิ่มการุณย์
ยามราษฎร์ซ้ำทรงค้ำจุนให้ยืนยง
พระองค์โน้มพระองค์ลงติดพื้น
พสุธาทรงช่วยฟื้นตั้งประสงค์
พระคุณตั้งมูลนิธิตริมั่นคง
พระองค์ทรงทศพิธราชธรรม

มิทรงย่อท้อทำที่สำบาก
มิทรงย่อท้อหากทากกัดหนำ
มิทรงพรั่นแม้ฝนกระหน่ำกรำ
มิทรงคร้านทรงนำทรงบำเพ็ญ
เป็นบุญของไทยประชาในหล้านี้
เป็นบุญของไทยมีพระเนตรเห็น
เป็นบุญของไทยให้ราษฎร์ปราศสำเด็ญ
เป็นบุญของไทยเย็นเพราะพระบารมี

กลับมาหาเรื่องภาพประทับใจข้างต้น มีผู้ใดทราบบ้างไหมว่า “แม่เฒ่า” ผู้นั้น มีชื่อเสียงเรียงนามอะไร บ้านอยู่ไหน เหตุการณ์เกิดที่ไหน เมื่อไหร่?

ผมเองก็อยากจะรู้ อยากจะทราบ โชคดีได้มีโอกาสไปเยี่ยมจังหวัดนครพนมเมื่อ ๒ ปีก่อนเพื่อการบรรเทาทุกข์ภัยหนาว ขณะนั้นท่านนายกเหล่ากาชาดจังหวัด รศ.วิจิตรา กุสุมภ์ และท่านผู้ว่าราชการจังหวัด นายพงษ์ศิริ กุสุมภ์ได้ให้ความกรุณาเลี้ยงต้อนรับ และได้มีโอกาสไปชมพิพิธภัณฑ์ของจังหวัดนครพนม ที่เคยเป็นจวนผู้ว่าราชการจังหวัดมาก่อน นอกจากแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเองแล้ว ยังมีอาคารเล็ก ๆ ด้านข้างแสดงภาพไหลเรือไฟให้ดูชมด้วย

เมื่อขึ้นไปชมอาคารพิพิธภัณฑ์ชั้น ๒ ก็ได้เห็นภาพประทับใจภาพนั้น ท่องชื่อ พยายามจำชื่อแม่เฒ่า ไม่ได้จดจนแล้วจนเล่า และก็ลืมจนได้

ด้วยขอความกรุณา เจ้าหน้าที่เหล่ากาชาดจังหวัดนครพนม ท่านได้จัดส่งมาให้ ผมขอขอบคุณ ยังให้เจ้าหน้าที่ค้นจาก Wikipedia เพิ่มเติม ขอนำบทความและเรียบเรียงมาให้ท่านผู้อ่านได้รับรู้รับทราบไปพร้อม ๆ กันเลยครับ

ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงรับดอกบัวสายสามดอก จากแม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์

“แม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ หญิงชราวัย ๑๐๒ ปี บ้านธาตุน้อย ที่เฝ้ารับเสด็จในหลวง ถวายดอกบัวสายสามดอก ที่เหี่ยวโรย เป็นภาพที่ชาวไทยคุ้นตา และประทับใจในหัวใจเป็นที่สุด ตามที่ท่านเจ้าคุณพระราชธีราจารย์ เจ้าคณะจังหวัดนครพนม/เจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารให้ความรู้ “ดอกบัวในใจยังคงบานไม่มีโรยรา” บนเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินทางสามแยกชยางกูร-เรณูนคร ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เมื่อบ่ายวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ เนื่องในโอกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกรภาคอีสานเป็นครั้งแรก

แม่เฒ่าไปรอรับเสด็จพร้อมดอกบัวสายสีชมพู จำนวนสามดอก ตั้งแต่เช้าจนบ่าย แสงแดดแผดเผาจนดอกบัวสายในมือเหี่ยวโรย แต่หัวใจความจงรักภักดีของหญิงชรายังคงเบิกบาน เมื่อในหลวงเสด็จฯ มาถึง ตรงมาที่แม่เฒ่า ได้ยกดอกบัวสายโรยราสามดอกนั้นขึ้นจนเหนือศีรษะ แสดงความจงรักภักดีอย่างสุดซึ้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงโน้มพระองค์ลงมาจนพระพักตร์เกือบชิดกับศีรษะของแม่เฒ่า แย้มพระสรวลอย่างอ่อนโยน พระหัตถ์แตะมือกร้านคล้ำของหญิงชราชาวอีสานอย่างนุ่มนวล ไม่มีใครรู้ว่าทรงกระซิบคำใดกับแม่เฒ่า แต่แน่นอนว่าแม่เฒ่าไม่มีวันลืม เช่นเดียวกับที่ในหลวงไม่ทรงลืมราษฎรคนสำคัญที่ทรงพบริมถนนวันนั้น

หลังจากที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพฯ แล้ว ทางสำนักพระราชวังได้ส่งภาพรับเสด็จของแม่เฒ่าตุ้ม พร้อมพระบรมรูปหล่อด้วยปูนพาสเตอร์ผ่านมาทางอำเภอธาตุพนม ให้แม่เฒ่าตุ้มไว้เป็นที่ระลึก พระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้นี้อาจมีส่วนชุบชูชีวิตให้แม่เฒ่าอายุยืนยาวขึ้นอีกด้วยความสุขต่อมาอีก ๓ ปีเต็ม ๆ โดยแม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ หลังจากนั้นลูกหลานได้สร้างธาตุเจดีย์บรรจุอัฐิแม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ ไว้ ณ หน้าบ้านเลขที่ ๒๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ในบริเวณพื้นที่ ๒ งาน โดยยกผืนดินดังกล่าวให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ “สมบัติของแผ่นดิน”

ภาพที่แม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกบัวสามดอก ที่ถูกเรียกว่า **ภาพดอกไม้แห่งหัวใจ** ทำให้ประชาชนชาวไทยซาบซึ้งในพระจริยวัตรอันงดงามของพระองค์ ถ่ายโดยนายอาณัติ บุนนาค เมื่อครั้งเป็นหัวหน้าช่างภาพส่วนพระองค์ ณ จุดรับเสด็จ ตอนเสด็จฯ กลับจากการบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม เพื่อกลับไปประทับแรมที่จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ในตอนบ่ายของวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๘ จุดรับเสด็จนี้คือบริเวณสองฟากถนนตรง

สามแยกชยางกูร-เรณูนคร การเสด็จฯ ของพระองค์ในครั้งนั้นถือว่าเป็นครั้งแรกของการเสด็จฯ ไปทรงเยือนภาคอีสาน และจังหวัดนครพนมก็เป็นจังหวัดแรกที่ในหลวงเสด็จ

พระราชธิราจารย์ยังบอกด้วยว่า จากหลักฐานข้อความบันทึกของพระพนมเจติยานุรักษ์ (แก้วอุทุมมาลา ป.ธ.๖) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมฯ สมณศักดิ์ครั้งสุดท้ายก่อนมรณภาพเป็นพระธรรมราชานุวัตร ซึ่งได้บันทึกไว้ท้ายหนังสือ **"อุรังคนิทาน"** (ตำนานพระธาตุพนม) หน้า ๑๘๗ (ฉบับที่นิลนาราการพิมพ์ กทม. พ.ศ. ๒๕๓๗) มาอ้างไว้ดังความในบันทึกว่า

"วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ เวลา ๐๙.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และคณะได้เสด็จถึงวัดพระธาตุพนม เข้าประตูกลาง เสด็จขึ้นสู่พระวิหารหอแก้ว ทรงนมัสการรัตนตรัย ท่ามกลางพระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป แล้วทรงประทับที่เบญจาตั้งอยู่ลานพระธาตุด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ทรงเบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชองค์พระธาตุ เมื่อเสร็จพิธีแล้วทั้งสองพระองค์ได้เสด็จออกทางประตูอุรังครักษา เยี่ยมประชาชนทางด้านเหนือวนไปด้านใต้ ด้านตะวันออก แล้วเสด็จไปพักผ่อน และทรงเสวยพระกระยาหาร ณ ที่ว่าการอำเภอธาตุพนมแล้วเสด็จกลับไปเมืองนครพนมในเย็นวันนั้น แม่เฒ่าตุ้มเฝ้ารับเสด็จในช่วงบ่ายมิใช่ช่วงเช้า"

ทางด้านนายบรม จันทนิตย์ อายุ ๖๖ ปี หลานของแม่เฒ่าตุ้ม ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า นามสกุลเดิมของท่านคือ จักกัติ ในปีที่ในหลวงเสด็จนั้นตนเองมีอายุ ๑๖ ปี ส่วนยายตุ้มนั้นอายุ ๑๐๒ ปี หลังจากนั้นอีก ๓ ปี ยายก็เสียชีวิตด้วยโรคชรา หรือตรงกับ พ.ศ. ๒๕๐๑ นอกจากนี้แล้วลูกของยายตุ้มทั้ง ๖ คน ก็ตายหมดแล้วเช่นกัน ปัจจุบันนี้ลูกหลานจึงกันที่ดินส่วนหนึ่งไปเป็นที่บรรจุอัฐิของยายตุ้ม

ในวันนั้น แม่เฒ่าตุ้มได้แต่งกายแบบพื้นเมืองของหญิงวัยสูงอายุในแถบแม่น้ำโขง เป็นเสื้อผ้าฝ้ายเนื้อดีอย่างหนาสีน้ำตาลไหม้ คอกลมแขนยาว นุ่งผ้าซิ่นหมี่ฝ้ายลายหมากจับ (ลายกระจับ) ตีนซิ่นเป็นลายท้องเอี่ยน (ลายท้องปลาไหล) ซึ่งเป็นลายเอกลักษณ์ของชาวพื้นเมืองไทยอีสานแถบแม่น้ำโขง นิยมทำเป็นลายนาค กระจับ กุ้ง และปลา ส่วนตีนซิ่น นิยมเก็บหรือขิดเป็นลายท้องปลาไหล

บ้านของแม่เฒ่าตุ้มอยู่ห่างจากจุดรับเสด็จประมาณ ๗๐๐ เมตร ท่านเป็นชาวหมู่บ้านศรีบุญเรือง (เดิมชื่อหมู่บ้านธาตุน้อย) ลูกหลานได้ช่วยกันนำแม่เฒ่าไปรอเฝ้ารับเสด็จ ตั้งแต่เช้า นางหอมเป็นผู้จัดหาดอกบัวสายสีชมพู ๓ ดอก ให้แก่แม่เฒ่า มิใช่ดอกบัวที่ใช้บูชาพระอย่างที่เข้าใจกัน ครั้นเวลาบ่ายดอกบัวจึงเหี่ยวหมด เมื่อใกล้ถึงเวลาที่จะเสด็จถึงจุดรับเสด็จ แม่เฒ่าตุ้มขอให้นางหอม นำออกไปรอเฝ้าแถวหน้าสุด เพื่อจะได้เฝ้ารับเสด็จใกล้ชิดพระยุคลบาท ก็ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังที่เตรียมการรับเสด็จเป็นอย่างดี

เมื่อรถยนต์พระที่นั่งมาถึงตรงจุดรับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จลงจากรถยนต์พระที่นั่งทรงทักทายเหล่าพสกนิกรจนถึงแม่เฒ่าตุ้ม แม่เฒ่าได้นำดอกบัวทั้ง ๓ ดอก ขึ้นจบบูชาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังปรากฏในภาพ

"วันที่ในหลวงเสด็จนั้น หมู่บ้านทุกแห่งในจังหวัดนครพนมเกือบจะกลายเป็นหมู่บ้านร้าง เพราะทุกคนมุ่งไปรับเสด็จเพราะอยากเห็นพระเจ้าแผ่นดินเพื่อเป็นบุญตา ในวันนั้นผมและเด็กๆ ต่างปีนต้นไม้เพื่อดูในหลวง แต่ถูกเจ้าหน้าที่ไล่ลงจากต้นไม้เพราะชาวบ้านไม่ควรอยู่ในที่สูงกว่าในหลวง และผมก็ไม่รู้หรอกว่าในหลวงลงมารับดอกไม้จากยายของผม จนกระทั่งทางวังส่งรูปมาให้ ไม่น่าเชื่อว่ารูปยายตุ้มถวายดอกไม้ให้ในหลวงจะเป็นรูปที่ตราตรึงคนไทยทั้งแผ่นดิน" นายบรมกล่าวอย่างตื้นตันใจ

นอกเหนือจากบทความข้างต้นแล้ว วัดมรุกขนคร อำเภอพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ คือ พระมหาธาตุเจดีย์มรุกขนคร กว้าง ๒๐ เมตร สูง ๕๐.๕๙ เมตร ที่พระราชธีราจารย์ อดีตเจ้าอาวาสวัดมรุกขนคร ปัจจุบันพระเดชพระคุณท่านเป็นเจ้าคณะจังหวัดนครพนม และเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารมีนิมิตจึงสร้างพระธาตุดังกล่าว ณ บริเวณที่เป็นซากเมืองโบราณ สมัยอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ และท่านยังได้ให้แกะสลักหินก้อนหนึ่งเป็นรูป “ในหลวงกำลังน้อมรับดอกไม้จากหญิงชราท่านหนึ่ง” วัดมรุกขนคร จังหวัดนครพนม

เป็นอย่างไรบ้างครับ เห็นด้วยกับกระผมไหมครับว่า เป็นภาพที่ประทับใจคนไทยอย่างไร ถ้าท่านผ่านไปจังหวัดนครพนม อย่าลืมแวะไปเยี่ยมแม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ ที่วัดมรุกขนคร บ้านเลขที่ ๒๒ และที่พิพิธภัณฑ์จังหวัดนครพนมด้วยนะครับ หากคุณความดีจากบทความนี้จะพึงมีพึงเกิด ขอทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๕ พรรษา ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕ ด้วยเทอญ

ขอ พระศรีรัตนตรัยคุ้มภัยผอง
ทรง ประคององค์ ธ หฤหรรษ์
พระ พละเพียบพร้อมพระปัญญาวรรณ์
เจริญ ชนม์ยืนหมื่นพรรษ์ ขอถวายชัยมงคล.

พลโท นายแพทย์ อำนาจ บาลี
ผู้อำนวยการสำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์
สภากาชาดไทย

ธรรมะคือคุณากร

อุเบกขา

วิจิตร อาวะกุล

เมื่อเกิดสึนามิที่เมืองฟุกุชิมะ ประเทศญี่ปุ่น ได้ทำลายบ้านเมือง บ้านเรือน รถยนต์บนถนนล่องลอยไปตามกระแสน้ำ ทรัพย์สินเงินทอง ชีวิตของประชาชนเสียหายล้มตายเป็นจำนวนมาก

ซ้ำร้ายโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ยังเกิดระเบิด เกิดการแพร่กระจายของกัมมันตภาพรังสีเป็นอันตรายต่อชีวิต เป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัว นับว่าเป็นทุกข์อันแสนสาหัสของชาวญี่ปุ่น แต่ชาวญี่ปุ่นไม่ตกอกตกใจจนเสียสติ ไม่ฟูมฟาย ไม่โวยวาย ไม่คร่ำครวญหวนไห้ ทำให้ระลึกถึงการปฏิบัติตนให้เกิดสติ วางเฉย อุเบกขา ในพระพุทธศาสนา การรักษาศีล การมีวินัย ที่สอนกันว่า

> *แม้มีอารมณ์ที่ตระหนกตกใจ ผ่านเข้ามาก็เฉย วางเฉย (มีสติ)*
> *ความน่ากลัวผ่านเข้ามา ก็เฉย วางเฉย (มีสติ)*
> *ความเสียหาย หายนะผ่านเข้ามา ก็เฉย วางเฉย (มีสติ)*
> *ความหิวผ่านเข้ามา ก็เฉย วางเฉย (มีความอดทน มีสติ)*
> *ได้รับความช่วยเหลือ แจกสิ่งของ ก็เฉย วางเฉย ไม่แย่งกัน (มีสติ)*
> *มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ (มีศีล)*

นี่คือหลักวิธีการ “การรักษาตนให้เป็นปรกติ” เป็นการรักษาศีล เป็นการนำจิตเข้าไปสู่ใน **“ทางสายกลาง”** (ไม่โลภ โกรธ หลง จนเกินไป)

ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติธรรม เมื่อศรัทธา ตั้งใจมั่นในพระธรรมคำสอนแล้ว แม้จะมีอุปสรรคใดๆ มาขวางกั้น ก็จะมีสติวางเฉย มุ่งมั่น ให้เกิดผลในทางธรรมที่สมบูรณ์ได้ หรือเรียกว่าการเคร่งในหลักธรรม ในทางโลกเรียกว่า การมี **“วินัย”**

ถ้าเราเป็นคนที่มีศาสนา ศึกษาในคำสอนของพระพุทธศาสนา นำมาผสมกลมกลืนเข้ากับการศึกษาทางโลกซึ่งเต็มไปด้วยกิเลส หลักธรรมจะคอยฉุดรั้งหรือกล่อมเกลากิเลสให้ลดลง ชีวิตเราก็จะดำเนินไปในโลกนี้โดยราบรื่น ไม่ทุกข์ ไม่สุขจนเกินไป เป็นไปตามธรรมดา ธรรมชาติ และธรรมะ

ทำไมพระท่านจึงสอนไม่ให้เรายึดติดกับสิ่งใดมากจนเกินไปจะเป็นทุกข์ ต้องระลึกไว้เสมอว่าทุกสิ่งทุกอย่าง ย่อมล่มสลาย คือเป็น อนิจจัง ไม่เที่ยงแท้ ไม่มีอะไรคงอยู่ถาวรตลอดไป ไม่มีอะไรเป็นแก่นสาร

มีเกิดก็ย่อมมีตาย ไม่ตายตอนหนุ่มก็ตายตอนแก่ ไม่ตายตอนเด็กก็อาจตายตอนหนุ่ม ไม่ว่าตอนเด็ก ตอนหนุ่ม ตอนแก่ก็อาจตายได้ทั้งนั้น ถ้ามี **“ความประมาท”**

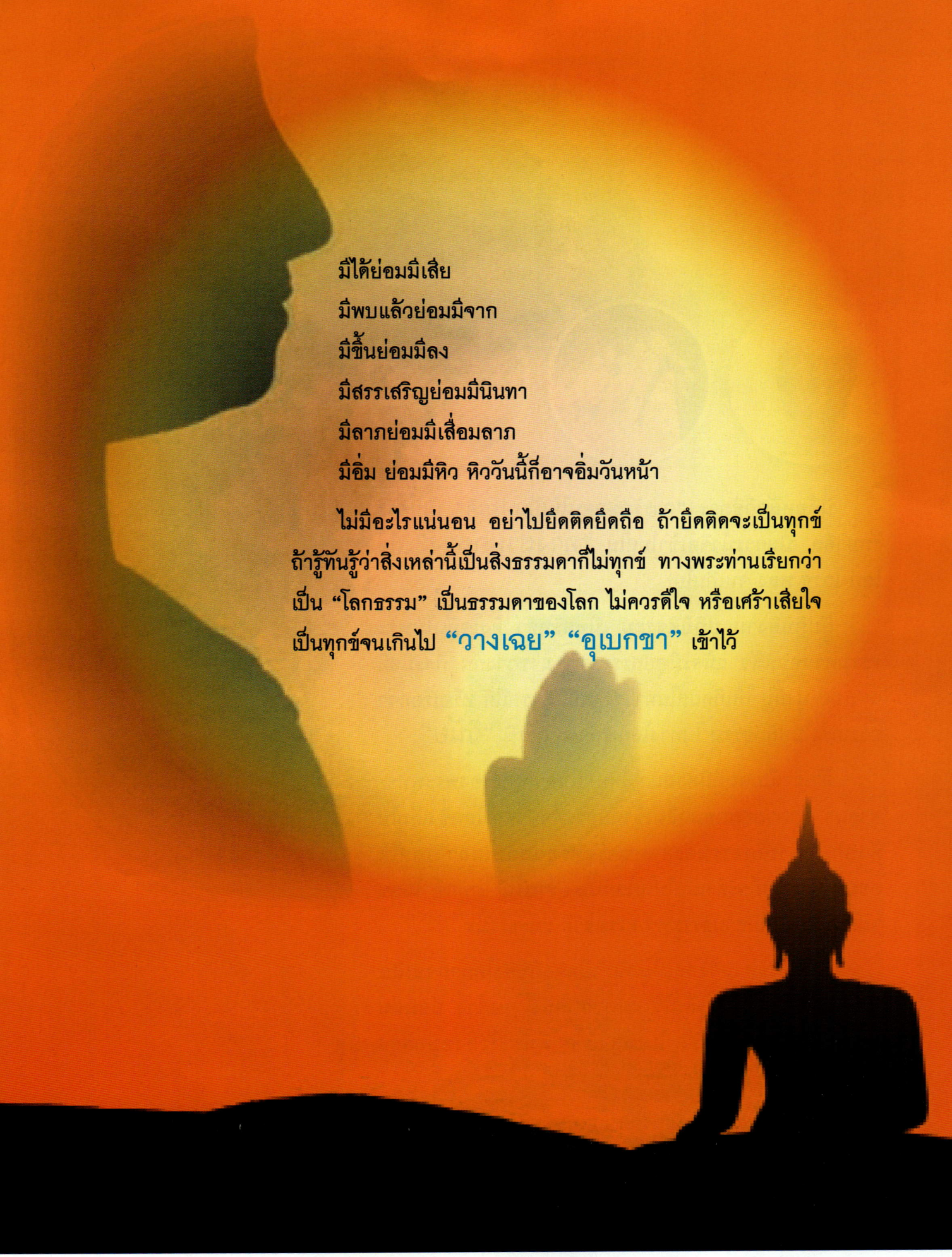

มีได้ย่อมมีเสีย
มีพบแล้วย่อมมีจาก
มีขึ้นย่อมมีลง
มีสรรเสริญย่อมมีนินทา
มีลาภย่อมมีเสื่อมลาภ
มีอิ่ม ย่อมมีหิว หิววันนี้ก็อาจอิ่มวันหน้า

ไม่มีอะไรแน่นอน อย่าไปยึดติดยึดถือ ถ้ายึดติดจะเป็นทุกข์ ถ้ารู้ทันรู้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งธรรมดาก็ไม่ทุกข์ ทางพระท่านเรียกว่าเป็น “โลกธรรม” เป็นธรรมดาของโลก ไม่ควรดีใจ หรือเศร้าเสียใจเป็นทุกข์จนเกินไป “วางเฉย” “อุเบกขา” เข้าไว้

การวาง “อุเบกขา” จะได้ผลต้องมี

๑. สติ ไม่วู่วาม วูบวาบ

๒. มีความอดทน อดกลั้น

๓. วางอารมณ์ หรือควบคุมอารมณ์ให้นิ่งเฉย ไม่เต้นไปตามอารมณ์

๔. มีความพากเพียร พยายามทำให้บรรลุทั้ง ๓ ข้อข้างต้น

ชีวิตก็จะเป็นปรกติ มั่นคง สง่างาม และมีความสุข ในที่สุด นี่คือคำที่กล่าวกันว่า ผู้ใดมีความ “ทุกข์” เมื่อศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วจะมีความสุข

ผู้จัดการมรดก

ประสงค์ กระจ่างวุฒิชัย

ในละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่ง ตัวละครชายซึ่งดูจากหน้าตา – ท่าทางแล้ว รู้ได้ทันทีว่าเป็นตัวร้ายแน่ พยายามทำทุกวิถีทางที่จะให้ตัวเองได้รับแต่งตั้งเป็นผู้จัดการมรดกของท่านเจ้าคุณซึ่งถึงแก่กรรมอย่างมีเงื่อนงำ โดยหวังว่าจะได้จัดการโอนทรัพย์สินมาให้บุตรสาวของท่านเจ้าคุณ ที่เกิดกับภริยาสาวคนใหม่ ซึ่งแท้ที่จริงคือบุตรสาวของตนที่ลักลอบได้เสียกัน ทั้งยังหวังกีดกันไม่ให้บุตรชายหญิงที่เกิดกับคุณหญิงได้สมบัติล้ำค่าไปมากกว่าบุตรสาวของตน หากได้รับแต่งตั้งเป็นผู้จัดการมรดกจริง เขาจะโอนมรดกไปตามที่วางแผนไว้ได้จริงหรือ ?

คำตอบของเรื่องดังกล่าวคงต้องมาดูตามหลักกฎหมายว่าผู้จัดการมรดกคืออะไร มีสิทธิ หรืออำนาจหน้าที่อย่างไร

ตามกฎหมาย **“ผู้จัดการมรดก”** เป็นเพียงผู้แทนของทายาทซึ่งต้องทำการใดๆ เพื่อแบ่งปันทรัพย์มรดกให้แก่ทายาทแต่ละคนตามส่วนที่แต่ละคนควรได้รับตามกฎหมาย หรือกระทำการตามที่พินัยกรรมระบุไว้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเจ้ามรดกตายหากไม่มีการทำพินัยกรรมไว้

เจ้ามรดกมีมารดา มีภริยา มีบุตร ๒ คน ผู้จัดการมรดกมีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดสมมติว่ามีทรัพย์สินรวม ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากนั้นก็แบ่งแก่ทายาทตามตัวอย่างนี้มีอยู่ ๔ คน ก็จะได้คนละส่วน คือคนละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท หรือตัวอย่างเช่น มีการเขียนพินัยกรรมไว้ว่าให้ยกตึกหลังใหญ่ให้ภริยา ยกตึกแถวให้บุตรชาย ยกเครื่องเพชรให้บุตรสาว ยกที่สวนแก่มารดา ผู้จัดการมรดกก็มีหน้าที่ต้องจัดการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน และทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ดังกล่าวแก่ทายาทแต่ละคนตามที่ระบุในพินัยกรรมนั้น

ผู้ที่เป็นผู้จัดการมรดกกฎหมายกำหนดหน้าที่ว่าต้องทำบัญชีทรัพย์มรดกขึ้นภายใน ๑๕ วันนับแต่เจ้ามรดกตายหรือนับแต่เข้ารับหน้าที่ กฎหมายห้ามผู้จัดการมรดกทำสัญญาหรือข้อตกลงใด ๆ ในทรัพย์มรดกในประการที่ผู้จัดการมรดกนั้นมีส่วนได้เสียขัดแย้งเป็นคนละฝ่ายกับกองมรดก แต่ในเรื่องค่าตอบแทนในการทำหน้าที่เป็นผู้จัดการมรดกกฎหมายกลับระบุไว้ว่าผู้จัดการมรดกไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนเว้นแต่ในพินัยกรรมระบุว่าให้ได้ค่าตอบแทน หรือทายาทฝ่ายข้างมากตกลงกันว่าจะให้ค่าตอบแทน

ที่กล่าวมาเป็นเพียงบางส่วนในข้อกฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดการมรดก ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้จัดการมรดกเป็นผู้มีหน้าที่ที่จะต้องทำมากกว่าการได้ประโยชน์จากทรัพย์มรดก ดังนั้นจากละครที่กล่าวในตอนต้นตัวละครตัวร้ายถือว่าไม่ฉลาดเลยที่พยายามจะเป็นผู้จัดการมรดก เพราะกฎหมายกำหนดหน้าที่และสิทธิของผู้จัดการมรดกไว้อย่างชัดแจ้ง ผู้จัดการมรดกไม่สามารถทำอะไรตามใจตนเองได้ หากตัวละครตัวร้ายดังกล่าวได้เป็นผู้จัดการมรดกแล้วไปโอนทรัพย์มรดกให้บุตรสาวของตนเองเกินกว่าส่วนที่ควรจะได้รับ ทายาทคนอื่น ๆ สามารถเรียกทรัพย์มรดกส่วนที่ได้เกินสิทธิไปกลับมาเป็นทรัพย์ในกองมรดกแล้วแบ่งให้ทายาทตามส่วนของแต่ละคนได้ และถือว่าผู้จัดการมรดกนั้นไม่สมควรเป็นผู้จัดการมรดกย่อมถูกฟ้องถูกถอนพ้นจากการเป็นผู้จัดการมรดก แล้วยังต้องรับผิดต่อทายาทในความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ถูกต้องด้วย

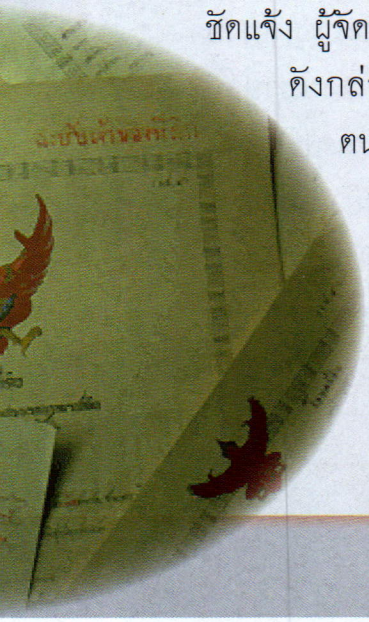

อาจมีข้อสงสัยว่าเมื่อบุคคลใดตาย จะต้องมีการตั้งผู้จัดการมรดกเสมอหรือไม่ คำตอบคือ ถ้าผู้ตายมีทรัพย์สินเพียงเล็กน้อย และไม่มีปัญหาที่จะแบ่งปันทรัพย์มรดกแก่ทายาท ทายาทเหล่านั้นสามารถจัดการหรือแบ่งมรดกกันเองโดยไม่จำเป็นต้องตั้งผู้จัดการมรดก ตัวอย่างเช่น ก่อนพ่อถึงแก่กรรม พ่อเคยให้เพื่อนของพ่อยืมเงินไปจำนวนหนึ่ง เมื่อพ่อถึงแก่กรรมลูก ๆ ในนามทายาทย่อมฟ้องเพื่อนพ่อให้คืนเงินได้ เมื่อได้เงินมาก็สามารถแบ่งปันกันตามส่วนโดยไม่ต้องขอตั้งผู้จัดการมรดกก่อน เป็นต้น แต่ถ้าเจ้ามรดกมีทรัพย์สินจำนวนมาก มีปัญหาการแบ่งมรดก ก็สมควรตั้งผู้จัดการมรดกเพื่อให้เป็นตัวแทนของทายาททุกคนทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินแล้วแบ่งปันตามส่วนที่แต่ละคนควรได้รับ กรณีเช่นนี้ก็ต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่ผู้ตายมีภูมิลำเนาอยู่ก่อนตาย ผู้ที่สามารถยื่นคำร้องได้ต้องเป็นทายาท ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการ หรือในกรณีเจ้ามรดกคิดไว้ก่อนตายแล้วว่าทรัพย์มรดกที่มีอยู่ควรจะให้ใครได้อะไรไปบ้าง ก็จะทำพินัยกรรมระบุไว้ หากพินัยกรรมมีการระบุถึงตัวผู้ที่จะเป็นผู้จัดการมรดกไว้ด้วย ผู้นั้นก็จะเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมนั้น

โดยปกติการยื่นคำร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกถือว่าเป็นเรื่องไม่ยาก การว่าจ้างทนายความดำเนินเรื่องจึงมีค่าจ้างไม่สูงนัก (ถ้ามีข้อขัดแย้งกันระหว่างทายาทว่าใครสมควรเป็นผู้จัดการมรดกก็ถือว่าเป็นเรื่องยากขึ้น ค่าจ้างทนายความอาจสูงขึ้น) สำหรับผู้ที่ไม่อยากว่าจ้างทนายความศาลบางศาล เช่น ศาลแพ่ง มีบริการให้เป็นกรณีพิเศษโดยจัดนิติกรหรือเจ้าหน้าที่ศาลคอยให้คำแนะนำ มีคำร้อง บัญชีทรัพย์ ชื่อทายาท หนังสือให้ความยินยอมของทายาท ให้กรอกรายละเอียด เมื่อเอกสารต่าง ๆ พร้อมแล้วสามารถยื่นคำร้องได้ด้วยตนเอง จะมีค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระตามกฎหมาย เช่น ค่าขึ้นศาล ๒๐๐ บาท ค่าประกาศหนังสือพิมพ์ ๕๐๐ บาท ค่าส่งหมายแก่บรรดาทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียตามระยะทาง ศาลจะกำหนดวันนัดไต่สวนประมาณ ๔๕ วันนับแต่วันยื่นคำร้อง เมื่อถึงวันนัด ศาลจะทำการไต่สวนโดยบันทึกคำเบิกความแล้วออกคำสั่งให้โดยเร็ว โดยอาจรอรับคำสั่งได้ในวันนัดไต่สวนนั้นเลย นับว่าสะดวกรวดเร็วและประหยัดมาก ศาลอื่นจะมีบริการดังกล่าวหรือไม่สามารถสอบถามได้จากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ซึ่งมีอยู่ในทุกศาล

ภูเขาทอง

ประพัฒน์ ตรีณรงค์

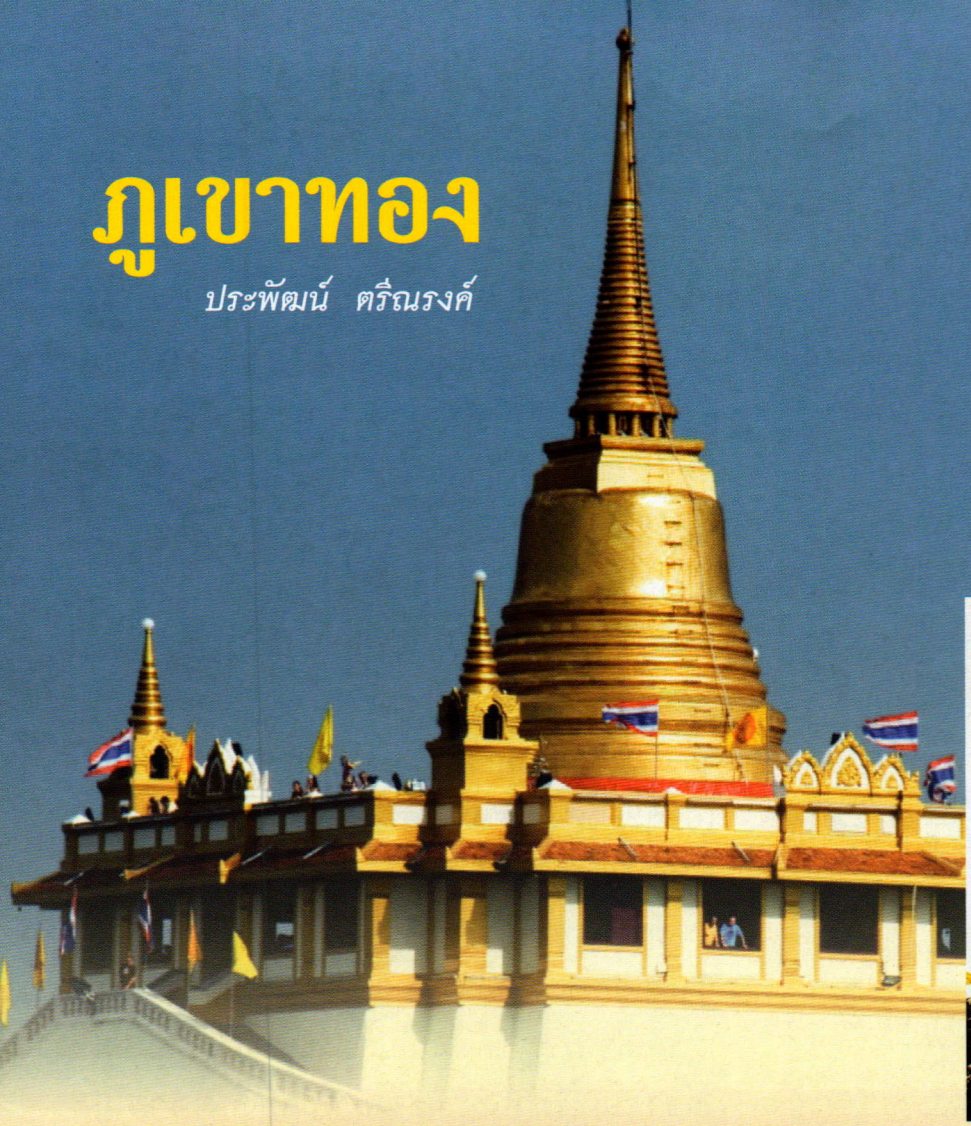

ขอนำเรื่องมรดกของชาติที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งมาเสนอ คือ **ภูเขาทอง** ปูชนียสถานที่มีความใหญ่โตมหึมาดังภูเขาที่ตั้งตระหง่านอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์สามพระองค์ทรงพระราชศรัทธาและทรงพระราชอุตสาหะอย่างแรงกล้าสถาปนาสืบต่อกันมาจนกระทั่งสำเร็จบริบูรณ์ แม้รัชกาลต่อๆ มาก็ยังคงดำรงมั่นในพระราชศรัทธานุบำรุงรักษาพระมหาเจดียสถานสำคัญแห่งนี้ด้วยการบูรณะปฏิสังขรณ์ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และส่วนของพสกนิกรที่ร่วมกันบริจาคถวายโดยเสด็จพระราชกุศลมาโดยตลอด เพื่อให้มรดกของชาติอันสำคัญแห่งนี้ได้ดำรงคงอยู่ต่อไป

ภูเขาทอง ตั้งอยู่ริมคลองมหานาคในเขตพุทธาวาสของวัดสระเกศราชวรมหาวิหารด้านเหนือ ตำบลบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร สูง ๑ เส้น ๑๙ วา

๒ ศอก ฐานล่างวัดโดยรอบกว้าง ๘ เส้น ๕ วา มีพระเจดีย์บุด้วยโมเสกสีทองเหลืองอร่ามทั้งองค์ ประดิษฐานอยู่บนยอด ยามที่ต้องแสงแดดส่องจะเปล่งประกายงามระยับดังกับทำด้วยทองคำ สมดังนามที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า **ภูเขาทอง** โดยเฉพาะลูกแก้วเหนือยอดสูงสุดของพระเจดีย์องค์นี้นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยชักสายสูตรขึ้นไปบรรจุไว้เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๐๙

ต่อจากนี้ ขอนำประวัติการสถาปนา**ภูเขาทอง**อันเกี่ยวเนื่องด้วยพระราชศรัทธาและพระราชอุตสาหะของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐมาเสนอโดยลำดับดังนี้

ในรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชศรัทธาจะสร้างพระมหาเจดีย์ในพระนครเหมือนพระมหาเจดีย์ที่วัดภูเขาทองในกรุงศรีอยุธยา แต่ให้มีขนาดใหญ่โตกว่า และทรงเห็นว่าควรสร้างที่วัดสระเกศ เพราะมีภูมิสถานละม้ายคล้ายกันกับวัดภูเขาทองในกรุงศรีอยุธยา กล่าวคือเป็นวัดที่มีลำคลองล้อมรอบ โดยเฉพาะคลองมหานาคที่อยู่ทางด้านเหนือของวัดสระเกศนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบรมอัยกาธิราชโปรดให้ขุดขึ้นและพระราชทานนามเหมือนกันกับคลองมหานาคใกล้วัดภูเขาทองในพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ชาวพระนครไปประชุมเล่นเพลงและสักวาในเทศกาลฤดูน้ำ เช่นเดียวกับชาวพระนครศรีอยุธยาไปประชุมรื่นเริงกันในเทศกาลฤดูน้ำ ยิ่งกว่านั้น หลักฐานบางแห่งยังกล่าวว่า ตรงที่สร้างภูเขาทองนั้นเดิมทีเป็นสระน้ำที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชขณะทรงดำรงอิสริยยศเป็นสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ทรงนำทัพกลับจากกรุงกัมพูชามาพักอยู่ ณ วัดสระเกศ ซึ่งในเวลานั้นมีชื่อว่า **วัดสะแก** ได้ทรงตักน้ำจากสระน้ำแห่งนี้มาสรงพระเกศาเมื่อเสด็จปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ ประดิษฐานพระราชวงศ์แล้ว ได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดสะแกใหม่หมดพร้อมพระราชทานนามให้ว่า **วัดสระเกศ** พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงถือเอาสระแห่งนี้เป็นนิมิตมงคลประกอบเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนั้นด้วย เพราะการที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงนำน้ำในสระมาสรงพระเกศานั้น เป็นเบื้องต้นของการเสด็จพระราชดำเนินไปลงเรือพระที่นั่งที่ท่าวัดโพธารามหรือวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามไปทรงรับอัญเชิญขึ้นครองราชย์ ณ พระราชวังฝั่งธนบุรี นับแต่นั้นมาบ้านเมืองก็สงบราบคาบลงโดยลำดับ แม้จะมีอริราชศัตรูก็ทรงปราบลงได้ด้วยพระบารมี

การสร้างภูเขาทองในรัชกาลที่ ๓ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ กล่าวไว้ในพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๓ ว่า โปรดให้สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ *(ทัต บุนนาค)* เมื่อครั้งยังเป็นพระยาพิพัฒน์รัตนราชโกษาเป็นแม่กองสร้าง โดยทรงกำหนดรูปแบบเป็นพระปรางค์ใหญ่ ฐานไม้สิบสอง ด้านหนึ่งยาว ๕๐ วา พร้อมกับพระราชทานนามในครั้งแรกว่า พระเจดีย์ภูเขาทอง การก่อสร้างเริ่มด้วยการขุดรากลึกลงไปจนถึงที่เป็นโคลนแล้วเอาหลักแพตั้งต้นเป็นเสา

เข็มห่มให้จมลงไปเท่าที่จะจมลงไปได้ แล้วเอาไม้ซุงมานำเข็มต่อขึ้นมาพร้อมกับทำเป็นตาราง ก่อศิลาแลงทับสูงขึ้นมาเกือบเสมอดิน แล้วก่ออิฐระหว่างองค์พระปรางค์ เอาหินที่ราษฎรนำมาขายใส่ลงไปจนเต็ม แต่พอต่อขึ้นไปถึงฐานทักษิณชั้นที่สองหินที่ถมลงไปกดหนักมากขึ้นๆ จึงทรุดลงมา ๙ วา อิฐที่ก่อแตกร้าวไปทั้งองค์พระปรางค์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้ขอแรงพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางข้าราชการที่ตามเสด็จพระราชทานกฐินช่วยกันฝังเสาหลักแพเป็นหลักมั่นกันข้างนอกไว้ให้แน่นเป็นหลายชั้นกันฐานพระปรางค์มิให้ดินถีบออกไป สิ้นหลักแพอีกหลายพันต้น แต่ก็ทานไม่ไหว ทรุดลงไปอีก ๓ วา จำเป็นต้องยุติการแก้ไข การก่อสร้างพระปรางค์ใหญ่จึงค้างมาจนสิ้นรัชกาล

รัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นมเหศวรศิวิลาศ สร้างภูเขาใหญ่ชื่อบรมบรรพตขึ้นที่ท้องสนามหลวงในพุทธศักราช ๒๔๐๗ บรมบรรพตที่สร้างขึ้นนี้ สูง ๑๓ วา มณฑปสูง ๗ วา มีมณฑปน้อยอีก ๔ ทิศ มีความวิจิตรงดงามเป็นอย่างยิ่ง เป็นที่ไว้พระบรมอัฐิ พระอัฐิกรมพระราชวังบวรสถานมงคลบ้าง พระอัฐิพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่บ้าง เพื่อบำเพ็ญพระราชกุศล และเมื่อโปรดให้สร้างบรมบรรพตแล้ว ก็ทรงพระราชปรารภถึงพระปรางค์ใหญ่วัดสระเกศว่า เป็นของใหญ่ควรสร้างให้สำเร็จ จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระยาศรีพิพัฒน์รัตนโกษา *(แพ บุนนาค)* บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ เป็นแม่กองสร้าง พระยาราชสงครามเป็นนายช่าง เริ่มซ่อมแปลงเป็นรูปภูเขาใน พุทธศักราช ๒๔๐๘ แล้วให้ก่อพระเจดีย์ขึ้นไว้บนยอด มีบันไดเวียนสองสายขึ้นไป ด้านเหนือเป็นทางขึ้น ด้านใต้เป็นทางลง เพื่อความสะดวกในเทศกาลหรือมีงานนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ บรมบรรพต และมีบันไดตรงด้านใต้อีก ๑ บันได เพื่อใช้ในเวลาฉุกเฉิน การก่อสร้างในรัชกาลนี้ได้ทรงกระทำตลอดรัชกาล แต่งานยังคงค้างอยู่ ก็สิ้นรัชกาล

ในรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้สร้างสิ่งที่ยังค้างอยู่ คือ การตัดถนนสระประทุมต่อจากถนนบำรุงเมือง ให้ทำสะพานและถนนต่อจากถนนสระประทุมเข้าไปถึงลานบรมบรรพต และเมื่อตัดถนนจักรพรรดิ์ต่อถนนวรจักร ให้ถมคลองหน้าวัดทำถนนและกำแพงวัดด้านหน้าวัดออกถนนใหญ่ และให้ทำสะพานข้ามคลองหลังวัดต่อถนนสระประทุมเข้าลานพระบรมบรรพตอีกสายหนึ่ง

ภูเขาทองหรือบรมบรรพตสำเร็จบริบูรณ์ได้ก็ด้วยพระราชศรัทธาและพระราชอุตสาหะของพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์สามพระองค์ดังกล่าวมาแล้ว

อนึ่งในรัชกาลที่ ๕ นี้ มีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ๒ คราว คือ เมื่อเดือนยี่ ขึ้น ๑ ค่ำ พุทธศักราช ๒๔๒๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่รักษาอยู่ในพระบรมมหาราชวังแล้วจัดกระบวนแห่ออกมาบรรจุที่พระเจดีย์บนยอดบรมบรรพต ครั้ง ๑ ต่อมาพุทธศักราช ๒๔๔๑ ได้โปรดให้เจ้าพระยายมราช *(ปั้น สุขุม)* แต่ครั้งยังเป็นพระยาสุขุมนัยวินิต

เป็นผู้แทนไทยออกไปอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุที่ มาควิส เคอร์สัน อุปราชอินเดียขุดพบที่ปลายแดนของประเทศเนปาล ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นเมืองกบิลพัสต์ กราบบังคมทูลถวายเข้ามา ครั้งนั้นญี่ปุ่น พม่า ลังกา และไซบีเรีย ต่างก็ได้ส่งทูตเข้ามาขอพระบรมสารีริกธาตุดังกล่าวแล้วด้วย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานไปตามประสงค์ ส่วนที่เหลือโปรดให้สร้างพระเจดีย์ทองสัมฤทธิ์เป็นที่บรรจุและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางคเดชาวุธ กรมขุนนครราชสีมา เสด็จแทนพระองค์มาประกอบพระราชพิธีประดิษฐานไว้ในพระเจดีย์ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๔๒

ต่อมาภูเขาทองเกิดทรุดเอียงจึงต้องมีการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่เริ่มในพุทธศักราช ๒๔๘๓ อันเป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน โดยมอบให้กรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการ งานบูรณปฏิสังขรณ์สำเร็จลงในพุทธศักราช ๒๔๘๗ มีลักษณะเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นบันไดเวียนขึ้นไปจนถึงลานพระเจดีย์เบื้องบนดังเช่นที่เห็นอยู่ขณะนี้ ในพุทธศักราช ๒๕๐๙ อันเป็นปีที่ ๒๑ ในรัชกาลปัจจุบัน ทางราชการโดยกระทรวงมหาดไทย ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระบรมบรรพต วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เพื่อปรับปรุงสร้างเสริมเพิ่มเติมให้ภูเขาทองมีความสง่างามยิ่งขึ้น เพราะภูเขาทองนอกจากจะเป็นปูชนียสถานสำคัญในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ยังเป็นศรีสง่าของบ้านเมืองตั้งอยู่ในที่ที่จะเห็นได้เด่นชัดจากถนนราชดำเนินกลางและเชิงสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ผู้มีเกียรติจากต่างประเทศและนักทัศนาจรจากประเทศต่างๆ ผ่านมาพบเห็นเสมอ การบูรณะตกแต่งครั้งนี้นั้น บุพระเจดีย์ด้วยกระเบื้องโมเสกสีทองจากประเทศอิตาลี และสร้างพระเจดีย์รายและซุ้มเจดีย์ทั้ง ๔ ทิศ บุด้วยกระเบื้องโมเสกสีทองเช่นเดียวกัน ตลอดจนปรับปรุงบริเวณภายในองค์พระเจดีย์ที่ประชาชนเข้าไปสักการะพระบรมสารีริกธาตุให้มีความกว้างขวางมั่นคงยิ่งขึ้น ความสง่างามของภูเขาทอง โดยเฉพาะพระเจดีย์สีทองบนยอดนั้นเป็นเสมือนจะเตือนให้ระลึกได้ในทันทีแก่ผู้ประสบพบเห็นว่า นั่นคือภูเขาทองมรดกสำคัญของชาติอันเกี่ยวด้วยพระบวรพุทธศาสนา ซึ่งเกิดจากพระราชศรัทธาและพระราชอุตสาหะของพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐเป็นเบื้องต้น

ปฏิทินกิจกรรม
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
เดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๕

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่
ทุกวัน เวลา ๑๑.๐๗ – ๑๑.๑๐ น.	เผยแพร่บทความเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติ	ออกอากาศทางสถานีวิทยุ AM 1269
ทุกวันพุธของเดือน เวลา ๐๘.๕๗ - ๐๙.๐๐ น.	เผยแพร่สารคดีเอกลักษณ์ไทย เรื่อง “วิถีผ้าไทย” และ “ช่างสิบหมู่”	ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
ทุกวันศุกร์ของเดือน เวลา ๐๙.๓๑ - ๐๙.๓๔ น.	เผยแพร่สารคดีเอกลักษณ์ไทย เรื่อง “วิถีผ้าไทย” และ “ช่างสิบหมู่”	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี
ทุกวันศุกร์ของเดือน (มกราคม – ธันวาคม ๒๕๕๕)	เผยแพร่สารคดีโทรทัศน์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนม-พรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ชุด “สานสายใยแผ่นดิน”	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง
ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๖.๓๐ – ๐๖.๔๕ น.	เผยแพร่บทความสดุดีบุคคลสำคัญ สัปดาห์ละ ๑ เรื่อง	ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM 92.5 AM 819 AM 891 และ www.prd.go.th
๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เวลา ๐๗.๓๐ – ๑๓.๐๐ น.	พิธีเปิดงานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ (๒๙ พฤศจิกายน - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕)	ศึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่
๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕	เผยแพร่การแสดงสัมโมทนียกถาของสมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และการกล่าวปราศรัยของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นางสาวศันสนีย์ นาคพงศ์) ในโอกาสสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
๒๙ พฤศจิกายน – ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕	เผยแพร่พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับศาสนาและจริยธรรม	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง
๓ – ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕	เผยแพร่สารคดีโทรทัศน์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕	ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศ
๔ ธันวาคม ๒๕๕๕	เผยแพร่คำกราบบังคมทูลถวายราชสดุดีและถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ของผู้นำศาสนาทั้ง ๕ คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู และศาสนาซิกข์	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่
๗ ธันวาคม ๒๕๕๕	เผยแพร่สารคดีโทรทัศน์เฉลิมพระเกียรติพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๕	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง
๙ ธันวาคม ๒๕๕๕	เผยแพร่สารคดีโทรทัศน์เฉลิมพระเกียรติพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศิริรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๕	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง
๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น.	จัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำพุทธศักราช ๒๕๕๕ ครั้งที่ ๒๓	ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

ปกิณกะไทย
บุคคล ข่าวสาร ภาษา หนังสือ

บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ และเข็มเชิดชูเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ พระราชทานรางวัลเกียรติคุณ และเข็มเชิดชูเกียรติทองคำ แก่บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำพุทธศักราช ๒๕๕๕ พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เป็นหัวหน้าคณะนำบุคคล ผู้แทนหน่วยงาน และผู้แทนโครงการดีเด่นของชาติ จำนวน ๖ ราย เข้ารับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณและเข็มเชิดชูเกียรติทองคำ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕

๑. หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม ได้แก่ **โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่** คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นโรงพยาบาลเพื่อรองรับการเรียนการสอน การวิจัยของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และให้บริการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในภาคเหนืออย่างมีคุณภาพโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ ตลอดระยะเวลากว่า ๕๐ ปี โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ได้พัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ให้บริการรักษาพยาบาลอย่างดีด้วยมาตรฐานสากล และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการสนับสนุนในด้านการบริการและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหน่วยงานที่สร้างองค์ความรู้ด้านการแพทย์ และให้บริการด้านสุขภาพด้วยคุณภาพ

๒. โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม ได้แก่ **โครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์กองบัญชาการตำรวจนครบาล** เป็นโครงการที่ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชน ในฐานะที่เป็นพลังและทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ เพื่อให้เยาวชนได้รู้ถึงปัญหาและภัยต่างๆ ทางสังคม โดยจัดอบรมเด็กและเยาวชนชาย - หญิง ให้ความรู้ต่างๆ ที่มีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและเหมาะสมกับสภาวะของสังคม โดยเชื่อมั่นว่าเด็กและเยาวชนทุกคนที่ผ่านการอบรมจะมีการพัฒนาการที่ดีขึ้น อันเป็นการเติมศักยภาพ และเติบโตมาเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

๓. หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ **บริษัท แปลนครีเอชั่นส์ จำกัด** เป็นผู้ผลิตของเล่นรายแรกของโลกที่ได้นำไม้ยางพารามาใช้ในการผลิต กิจการได้เติบโตอย่างต่อเนื่องและได้ย้ายฐานการผลิตมาที่จังหวัดตรัง เนื่องจากใกล้แหล่งวัตถุดิบ และส่งผลให้เกิดการสร้างงานให้แก่คนในท้องถิ่นได้มีอาชีพ ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้คำนึงถึงผู้บริโภคและปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยได้ผลิตของเล่นที่ใช้ไม้ยางพาราที่มีอายุเกิน ๒๕ ปี ใช้สีที่ไม่มีส่วนผสมของสารปรอทและโลหะหนักต่างๆ ด้วยเหตุนี้ผลิตภัณฑ์จึงได้รับความไว้วางใจจากผู้บริโภค สามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศถึง ๖๕ ประเทศทั่วโลก และสร้างรายได้เข้าประเทศไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ล้านบาทต่อปี

๔. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ **รองศาสตราจารย์อภิชาติ วรรณวิจิตร** เป็นผู้นำทีมนักวิจัยไทยเข้าร่วมถอดรหัสจีโนมข้าวในโครงการถอดรหัสจีโนมข้าวนานาชาติ และได้นำจีโนมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการค้นหายีนและปรับปรุงพันธุ์ข้าว จนกระทั่งสามารถแต่งเติมลักษณะใหม่ลงไปในพันธุ์ข้าวหอมมะลิได้อย่างแนบเนียน อันเป็นวิธีการที่ถูกค้นพบและจดสิทธิบัตรเป็นครั้งแรกของโลก ทำให้มีการปรับปรุงฐานพันธุกรรมข้าวขาวดอกมะลิให้ทนน้ำท่วม ต้านทานต่อโรค แมลง โดยไม่ได้ใช้วิธีการแบบตัดแต่งพันธุ์ คงคุณสมบัติความเป็นข้าวขาวดอกมะลิที่เป็นข้าวหอมเอกลักษณ์ไทยที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก

๕. โครงการดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ **โครงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงไรฝุ่น** จากงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์แบบยั่งยืน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเมื่อปี ๒๕๔๐ รองศาสตราจารย์วรรณะ มหากิตติคุณ ได้ริเริ่มเพาะเลี้ยงไรฝุ่นขึ้นในห้องปฏิบัติการของภาควิชาปรสิตวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ต่อมาได้จัดทำ “โครงการศึกษาวิจัยไรฝุ่นและโรคภูมิแพ้” และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการศูนย์บริการและวิจัยไรฝุ่นศิริราช” เพื่อใช้เป็นกลไกรองรับการนำผลงานวิจัยที่ได้ไปสู่เชิงพาณิชย์ เนื่องจากเริ่มมีการติดต่อขอซื้อไรฝุ่น และได้มีการทำวิจัยอย่างกว้างขวาง ได้ผลลัพธ์เป็นนวัตกรรมหลายชนิดและทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากงานวิจัยไรฝุ่นจากโครงการนี้ จึงเป็นโครงการที่ได้พัฒนาด้านไรฝุ่นแห่งเดียวในภูมิภาคเอเชียที่มีงานวิจัยและบริการด้านไรฝุ่นอย่างครบวงจร และมีการบริหารจัดการถึงปลายน้ำ คือ การประยุกต์ใช้ในโลกที่เป็นจริงอย่างเต็มรูปแบบ

๖. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย ได้แก่ **พลเรือตรี มงคล แสงสว่าง** เป็นผู้มีพรสวรรค์และมีใจรักคีตศิลป์มาตั้งแต่เยาว์วัย ได้สมัครเข้ารับการฝึกหัดเห่เรือ และได้รับการคัดเลือกจากกองทัพเรือให้เป็นผู้รับการถ่ายทอดวิชาเห่เรือจาก พันจ่าเอก เชียว ศุขภูมิ ท่านเป็นผู้นำเห่เรือท่านเดียวในประเทศไทยที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะ ประกอบด้วยความเข้มแข็งอดทน ปฏิภาณไหวพริบและมีพลังเสียงที่ไพเราะกังวาน ชัดเจน ถูกต้องตามรูปแบบทำนองการเห่เรือ จากผลงานที่ท่านได้เพียรกระทำอย่างมีคุณค่า ยากที่ผู้ใดจะเทียบได้เป็นเวลานานกว่า ๓๐ ปี จนถือเป็นแบบอย่างการเห่เรือ นับว่าท่านได้สร้างคุณูปการต่อประเทศชาติ ในฐานะผู้ธำรงรักษา เผยแพร่ และถ่ายทอดมรดกศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติให้เลื่องลือและคงอยู่สืบไป

เรียน ท่านผู้อ่านวารสารไทย

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้จัดพิมพ์วารสารไทย เพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและเพื่อเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข

เราได้เปิดโอกาสให้ท่านผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวารสารไทย หรือหากท่านต้องการให้เรานำเสนอเรื่องใดที่ท่านคิดว่าน่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมือง คอลัมน์นี้เป็นเวทีของท่าน ขอได้โปรดเสนอความคิดเห็นส่งมาในใบตอบรับนี้ และกรุณาอย่าลืมปิดดวงตราไปรษณีย์ยากรด้วย

ขอขอบคุณ

ใบตอบรับ วารสารไทย	ได้รับ วารสารไทย ฉบับที่ ๑๒๔ เรียบร้อยแล้ว	วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕๕๖

ชื่อผู้รับ.....

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน : .....

.....

คำถาม/ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่างๆ : .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรุณาส่ง

ปิดดวงตรา
ไปรษณีย์อากร
๓ บาท

กองบรรณาธิการวารสารไทย
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต
กรุงเทพ ฯ ๑๐๓๐๐

